

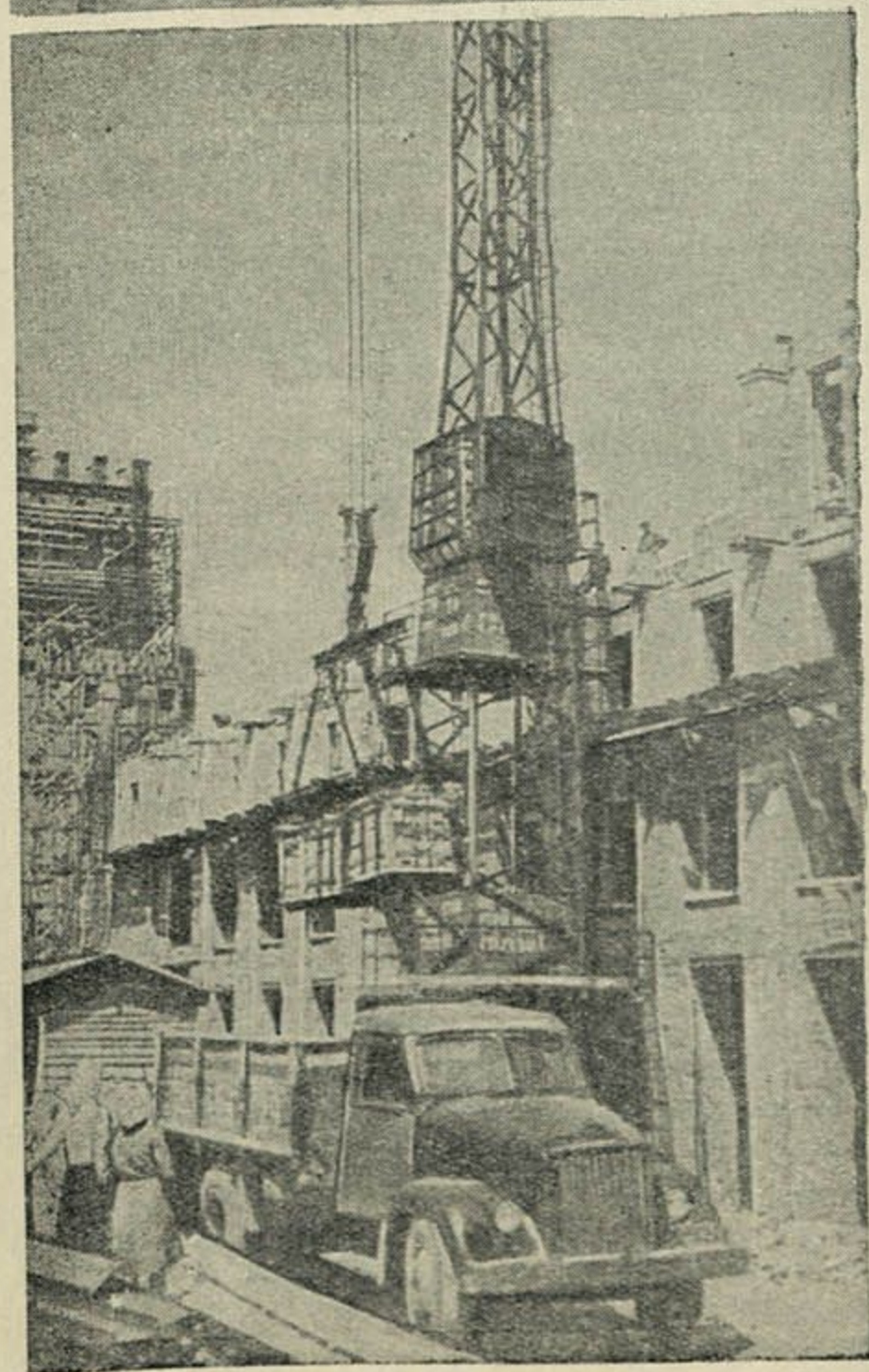
РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№ 7

1951

НАШ МІНСК

3-га ліпеня беларускі народ адсвяткаваў 7-ю гадавіну з дня вызвалення рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Непазнавальна змяніліся разбураныя ў гады вайны беларускія гарады і сёлы. З кожным днём усё прыгажэй становіцца сталіца нашай рэспублікі Мінск.

На здымку: зверху Совецкая вуліца; злева — будаўніцтва шматпавярховага жылога дома на прывакзальнай плошчы; унізе — будаўніцтва сярэдняй школы па вуліцы Куйбышава.

Фото Ф. Фёдарова, К. Якубовіча.

УЗОРНА ПРАВЯДЗЕМ УБОРКУ ЁРАДЖАЮ І ЗБОЖЖАНАРЫХТОЎКІ

АПУБЛІКАВАНЫЯ нядаўна вынікі выканання пяцігадовага плана аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР напоўнілі сэрца кожнага грамадзяніна пачуццём найвышэйшага гонару за магутны росквіт народнай гаспадаркі рэспублікі, дасягнуты клопатамі партыі, урада і асабіста таварыша Сталіна аб беларускім народзе.

Лічбы і факты, прыведзеныя ў паведамленні Дзяржаўнай планавай камісіі і Статыстычнага ўпраўлення Беларускай ССР аб выніках выканання чацвертага (першага пасляваеннага) пяцігадовага плана БССР, ярка сведчаць аб магутнай сіле нашай сацыялістычнай Радзімы.

Устаноўлены на 1950 год узровень прамысловай вытворчасці перавышан у другім поўгоддзі 1950 года. Велізарныя поспехі дасягнуты ў выпрацоўцы электраэнергіі, машынабудаўніцтве. У рэспубліцы пабудаваны аўтамабільны, трактарны, лакамабільны і іншыя заводы, якія славіцца сваёй магутнасцю па ўсёй савецкай краіне. Значнага развіцця дасягнула лёгкае прамысловасць.

Нашы дасягненні велізарны не толькі ў галіне прамысловасці, але і ў галіне сельскай гаспадаркі.

Большэвіцкая партыя і савецкі ўрад аказваюць велізарную дапамогу сельскай гаспадарцы нашай рэспублікі. З года ў год павышаецца яе матэрыяльна-тэхнічная аснашчонасць. На сацыялістычных палях працуюць трактары і камбайны найвышэйшай канструкцыі, мацнее грамадская гаспадарка калгасаў. Працаўнікі калгаснай вёскі прыкладаюць усе свае сілы да вырашэння галоўнай задачы — значнага павышэння ўраджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур, хуткага павелічэння грамадскага пагалоўя жывёлы пры адначасовым значным росце яе прадукцыйнасці.

Вялікае значэнне для далейшага развіцця сельскай гаспадаркі нашай рэспублікі маюць рашэнні VII пленума Цэнтральнага Камітэта ЦК(б) Беларусі, што нядаўна закончыўся. Пленум заслухаў і абмеркаваў даклад сакратара ЦК КП(б)Б тав. М. В. Зімяніна «Аб правядзенні ўборкі ўраджаю і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў у 1951 годзе».

Калгасы рэспублікі правялі сёлета веснавую сяўбу лепш, чым летась, выканалі план сяўбы ранніх каласавых культур, значна расшырылі пасевы коксагызу, лёну і цукровых буракоў. Пад яравыя ўнеслі больш мінеральных угнаенняў і торфу. Аднак частка калгасаў моцна зацягнула веснавую сяўбу, парушыла асноўныя правілы апрацоўкі. Неабходна выправіць гэтыя ўпушчэнні арганізацыяй добрага догляду за пасевамі.

Пленум ЦК КП(б)Б патрабаваў ад усіх партыйных, савецкіх і сельскагаспадарчых органаў, каб у кожным калгасе, у кожнай брыгадзе былі поўнаасцю выкарыстаны ўсе магчымасці для забяспечэння ўсіх сельска-

гаспадарчых работ; каб побач з узорным доглядам пасеваў поўным ходам ішлі работы па нарыхтоўцы корму для жывёлы, паспяховай уборцы ўраджаю, своечасовай здачы хлеба дзяржаве.

Самы актыўны ўдзел ва ўсіх гэтых работах павінны прыняць жанчыны калгаснай вёскі, якія займаюць значнае месца на жывёлагадоўчых фермах, у палявых брыгадах, у звышніх па вырошчванню тэхнічных культур. Вельмі важна, каб кожная калгасніца ведала рашэнні VII пленума ЦК КП(б)Б, які вызначыў праграму барацьбы за паспяховае правядзенне ўборкі ўраджаю і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў.

«Уборка, — вучыць таварыш Сталін, — справа сезонная, і яна не любіць чакаць. Убраў своечасова — выйграў, спазніўся ва ўборцы — прайграў».

Справа гонару кожнай калгасніцы — працаваць па-стаханавску, каб своечасова і добра якасна ўбраць ураджай, поўнаасцю забяспечыць жывёлу кармамі.

Неабходна памятаць, што добрая якасная ўборка залежыць ад правільнага спалучэння ўсіх звязаных з ёю работ: вязкі снапоў, сціртвання, малацьбы. Усё гэта мае вялікае значэнне ў барацьбе са стратамі.

Важнейшай і першачарговай задачай усіх партыйных арганізацый, савецкіх, сельскагаспадарчых і нарыхтоўчых органаў з'яўляецца правядзенне нарыхтовак збожжа ў самыя сціслыя тэрміны. Пленум ЦК КП(б)Б патрабуе, каб была па-большэвіцку арганізавана штодзённая вывозка хлеба з такоў калгасаў і соўгасаў на нарыхтоўчыя пункты. Неабходна дабіцца, каб на працягу ліпеня і жніўня кожны калгас і соўгас выканаў план збожжанарыхтовак.

VII пленум ЦК КП(б)Б заклікае ўсіх працаўнікоў калгаснай вёскі прыкласці ўсе сілы, каб поўнаасцю выкарыстаць узросшую вытворчую магутнасць МТС, калгасаў і соўгасаў, у сціслыя тэрміны і высока якасна правесці ўборку ўраджаю, выканаць план нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў, паспяхова правесці сяўбу азімых культур, забяспечыць у кожным калгасе засыпку высока якаснага насення.

Сельская гаспадарка нашай рэспублікі пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі няўхільна рухаецца ўперад. На калгасных палях з новаю сілай разгортваецца сацыялістычнае спаборніцтва за высокі ўраджай 1951 года, за датэрміновае выкананне абавязацельстваў перад дзяржавай.

Жанчыны-калгасніцы і работніцы соўгасаў, усе працаўніцы сацыялістычных палёў, будзьце актыўнымі ўдзельнікамі гэтай сацыялістычнага спаборніцтва! Мацуйце сваёй працай рост магутнасці нашай вялікай Радзімы — аплоту міру ва ўсім свеце! Памятайце, што толькі сумленная праца ў калгасе дае магчымасць кожнаму калгасніку жыць культурна і заможна.

ГІСТАРЫЧНАЯ ПРАМОВА

А. ЗАХАРАВА

ДЗЕСЯЦЬ год назад — 3 ліпеня 1941 г. — вялікі правадыр савецкага народа таварыш Сталін выступіў на радыё з гістарычнай прамовай, якая стала праграмай перамогі над гітлераўскімі захопнікамі ў Вялікай Айчыннай вайне.

Таварыш Сталін звярнуўся да савецкага народа, да воінаў Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флота ў час, калі над нашай Радзімай нависла смертэльная небяспека, калі свабодным народам нашай краіны, ды не толькі нашай, пагражала заняволенне і знішчэнне. Заклік вялікага правадыра да барацьбы, яго натхняючыя словы прагучэлі тады на ўвесь свет.

Гэта былі дні цяжкіх выпрабаванняў. Гітлераўская Германія, якая вераломна і па-разбойніцку напала на савецкую краіну, была ў той час моцным, каварным і вопытным ворагам. У капіталістычнай Заходняй Еўропе не знайшлося дзяржавы, якая-б устаяла перад гітлераўскай ваеннай машынай. І амаль усе рэсурсы Заходняй Еўропы выкарыстоўваліся гітлераўскай клікай у барацьбе супроць Савецкага Саюза.

Раптоўнасць нападу, колькасная перавага ў танках і самалётах, накоплены вопыт у вайне, якую вяла гітлераўская армія, дапамаглі захопнікам, і Чырвоная Армія з жорсткімі баямі адыходзіла ўглыб краіны.

Савецкая Беларусь адной з першых прыняла на сябе жорсткі ўдар, падверглася зруйнаванню і спусташэнню. Гарэла дабро, сабра-

нае ўпартаю працай савецкіх людзей, гінула самае каштоўнае ў нашай краіне — людзі. Фашысты без разбору знішчалі мірнае насельніцтва — жанчын, дзяцей, старых. Смяротная небяспека пагражала не толькі людзям, але і самому існаванню савецкай дзяржавы.

Гітлераўскія бандыты, захапіўшыся поспехамі лёгкіх перамог у капіталістычных краінах, разлічвалі на маланкавую перамогу і ў Савецкім Саюзе. Фашысцкая кліка крычала на ўвесь свет аб неперажанасці германскай арміі, імкнулася маральна падавіць савецкіх людзей.

У гэты цяжкі для нашага народа час прагучэў цвёрды і спакойны голас вялікага правадыра ўсяго прапоўнага чалавечтва — таварыша Сталіна. Яго прамова на радыё была сурова сваёй праўдзівасцю. Звяртаючыся да савецкіх людзей і заклікаючы іх да барацьбы за незалежнасць, таварыш Сталін не ўтойваў, не перамяннаў пагражаючай небяспекі. Ён гаварыў народу горкую праўду аб сіле і каварстве ворага, раскрыў сутнасць і значэнне падзей, вызначыў характар вайны савецкага народа супроць гітлераўскіх захопнікаў, як вайны справядлівай, вызваленчай, указаў шляхі барацьбы і перамогі над ворагам.

Таварыш Сталін гаварыў гэта на дванадцаты дзень вайны, калі гітлераўскія орды лавінай каціліся па нашай зямлі, калі яны, ператвараючы ўсё ў руіны і попел,

рваліся да сэрца нашай Радзімы — Масквы.

Толькі празарлівасць Сталіна, яго геніяльны розум маглі бачыць ужо тады пагібелы для гітлераўцаў вынік іх паходу на савецкую краіну. Таварыш Сталін выказаў поўную ўпэўненасць у трыумфе сіл дэмакратыі і сацыялізма над фашызмам, усяліў гэтую ўпэўненасць у сэрцы не толькі савецкіх людзей, але і працоўных усяго свету.

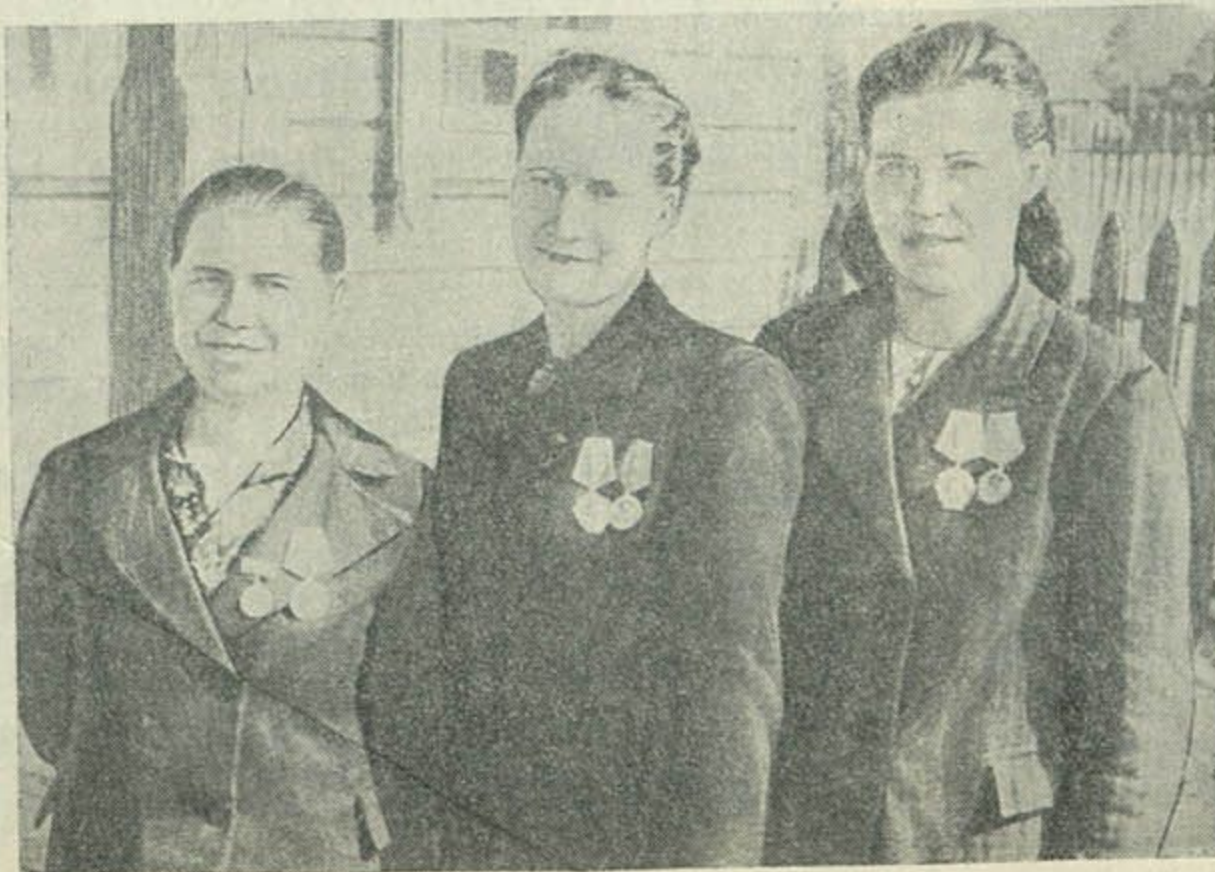
«Нашы сілы незлічсны, — гаварыў таварыш Сталін. — Ззнаўшыйся вораг павінен будзе хутка пераканацца ў гэтым».

Прамову таварыша Сталіна слухалі з заміраннем сэрца, з прасветленымі тварамі, бо кожнае слова яго таіла ў сабе вялікую жыццёвую сілу, натхняла на барацьбу. Словы мудрага правадыра акрылялі воінаў, працаўнікоў тылу, давалі сілу арыэнтаваўкі і перамагання цяжкасцей.

На акупіраванай тэрыторыі Беларусі не ўсе маглі чуць прамову таварыша Сталіна на радыё. Лістоўкі з гэтай прамовай скідалі з самалётаў савецкія лётчыкі. І трэба было бачыць, як радаваліся людзі маленькаму лісточку, дзе была начартана праграма дзеянняў для кожнага савецкага патрыёта. Прамова таварыша Сталіна і яго ўказанні сталі тымі вежамі, па якіх пайшлі людзі на смяротны бой з зарваўшымся ворагам. Кожны савецкі патрыёт вызначыў сваё месца ў глыбокім тылу ворага і з упэўненасцю ў перамозе выносіў усе цяжкасці барацьбы.

Гістарычная прамова правадыра ўскалыхнула магутныя народныя сілы. «Усё для фронту, усё для перамогі над ворагам!» — вось словы, якія сталі законам барацьбы і жыцця для кожнага савецкага грамадзяніна.

На прамову правадыра народ адказаў найвялікшым уздымам і згуртаваннем усіх сіл на фронце, у савецкім тылу і ў тылу ворага. На часова акупіраванай тэрыторыі людзі не лічылі сябе пакоранымі, не схілілі галоў, не сагнулі кален, а, згуртаваўшыся вакол партыі больша-

Калгасніцы сельгасарцелі імя БВА Любанскага раёна, узнагароджаныя ордэнамі і медалямі за ўдзел у партызанскім руху ў час Вялікай Айчыннай вайны і за доблесную працу ў калгасе ў пасляваенныя гады.

На здымку (злева направа): калгасніцы Д. Ф. Хацько, Л. К. Бердніковіч і М. Н. Мазур.

Фото І. Шышко.

вікоў, якая засталася з народамі ў падполлі, узняліся на жорсткую барацьбу з фашызмам.

Таварыш Сталін прароча гаварыў, што ў гэтай вайне мы не будзем адзінокія, што з намі ўсе свабодалюбныя народы, што яны ўхваляюць паводзіны савецкага ўрада і ўпэўнены ў справядлівасці нашай справы. Свободалюбныя народы ўсіх краін разумелі, што на палях Савецкага Саюза вырашаецца іх уласны лёс.

Выступленне таварыша Сталіна натхніла савецкіх людзей на масавы гераізм у барацьбе за Радзіму. Савецкі народ адстаяў заваёвы сацыялізма і выратаваў народы свету ад пагрозы фашысцкага заняволення.

Беларускі народ разам з народамі ўсяго Савецкага Саюза ўстаў на абарону сацыялістычнай бацькаўшчыны. Выконваючы ўказанні і волю правадыра, савецкія людзі разгарнулі ў тылу ворага магутны партызанскі рух. Сотні тысяч беларускіх партызан і партызанак уступілі ў жорсткую барацьбу з ненавісным ворагам. Яны не давалі фашыстам спакою ні днём, ні ноччу, грамілі гарнізоны, наносілі ўдары па камунікацыях, наводзілі жах на ворага, стваралі для яго невыносныя ўмовы.

Азлобленыя гітлераўцы рабавалі мірнае насельніцтва, спіралі з твару зямлі цэлыя раёны, разбуралі гарады і сёлы, пакідаючы выпаленую чорную зямлю. Але нішто не магло зламаць духу гераічнага беларускага народа. Ён мужна змагаўся, упэўнены ў перамозе.

«Беларусь, — гаварыў таварыш Варашылаў, — як ні адна краіна, панесла вялікія страты ў гэтай цяжкай вайне, але, бадай, ні адна з нашых рэспублік не карыстаецца ў Савецкім Саюзе такой любоўю і такімі брацкімі адносінамі, як Беларусь. Беларускі народ прадстаўляе сабой такі народ ленінска-сталінскай эпохі, які ні пры якіх акалічнасцях, нават калі-б яны былі ў 10 раз больш цяжкімі, чым тыя, якія мы перажылі, не пойдзе ў паслугі да ворага, не схіліць сваёй гордай галавы перад ворагам і будзе з ім біцца да апошняй кроплі крыві. Гэта цэніць Савецкі Саюз, гэта цэніць наша партыя, гэта цэніць вялікі Сталін».

Беларускі народ, як воін-багатыр, перажыў усе жахі вайны. Праз гады фашысцкай акупацыі, ні на хвіліну не выпускаючы з рук зброі, змагаўся да пераможнага канца.

«Панфілаўцы».

Рысунак лаўрэата Сталінскай прэміі
Н. Жукава.

Савецкі народ пад кіраўніцтвам мудрага Сталіна перамог у гэтай найцяжэйшай вайне. Савецкія Узброеныя сілы на чале з генералісімусам Сталіным разграмілі германскі фашызм і японскі імперыялізм, атрымаўшы сусветна-гістарычную перамогу.

Усё, што прадказваў таварыш Сталін у сваім выступленні ад 3 ліпеня 1941 г., поўнасцю ажыццявілася. Савецкая дзяржава стала яшчэ больш магутнай, яе аўтарытэт нязмерна ўзрос сярод усіх свабодалюбных народаў. Лагер-жа імперыялізма пацярпеў крушэнне.

Савецкая Армія данамагла народам Польшчы, Чэхаславакіі, Венгрыі, Румыніі, Балгарыі, Албаніі скінуць імперыялістычную няволю. Гэтыя краіны ўпэўненыя сталі на шлях будаўніцтва сацыялізма. На Усходзе Савецкая Армія адкрыла шлях да гістарычнай перамогі кітайскага народа.

Сілы савецкай дзяржавы і яе народа невычарпальны. Сёння Савецкі

Саюз магутны як ніколі. Выкананнем пасляваеннай сталінскай пяцігодкі савецкі народ не толькі палкам залячыў свае раны, нанесеныя вайной, але прымножыў багацце краіны. Аб гэтым сведчыць няўхільны рост прамысловасці, сельскай гаспадаркі і агульнага добрабыту народаў нашай краіны. Вялічныя будоўлі на Волзе, Дняпры, у Сярэдняй Азіі пад сілу толькі такому згуртаванаму народу, узброенаму перадавой тэхнікай, як наш савецкі народ.

І няхай памятаюць падпальшчыкі новай сусветнай вайны ўрокі, прыпаднесеныя ім гісторыяй у ходзе Вялікай Айчыннай вайны, няхай не забываюць, што лагер дэмакратыі і міру расце, мужнее, шырыцца. Прыклад гераічнай Карэі паказвае, што планы падпальшчыкаў вайны асуджаны на правал. Мір мацней вайны!

Аплот міру — вялікі Савецкі Саюз — пад кіраўніцтвам геніяльнага Сталіна пераможна ідзе да камунізма.

Будоўлям Комунізма

НЕЗВЫЧАЙНАЯ аўтамашына рухаецца па добра ўкатанай дарозе. Побач з ёю магутныя пяці-і сямітонныя грузавікі выглядаюць недаросткамі, а вынырнуўшы аднекуль «Масквіч» не дастае ёй і да верху кола. Растаропны вадзіцель, узабраўшыся ў прасторную кабінку па спецыяльнай, як у паравозе, лесвіцы і, паглядаючы «звысака», умела і лёгка кіруе машынай. Гарыць на сонцы шкло фар, размешчаных на вышыні чалавечага росту, блішчыць прымацаваны да боку радыятара металічны зубр — эмблема завода. Гэта — 25-тонны самазвал, зроблены на Мінскім аўтамабільным заводзе. Зараз такія машыны працуюць на вялікіх будоўлях комунізма.

Самазвал падышоў да звышмагутнага экскаватара, і куды падзелася яго веліч! Ён выглядае цацкай побач з гігантам вышынёй у 6-павярховы дом. Але і экскаватар Нова-Краматорскага завода імя Сталіна і самазвал мінскага завода нібы створаны адзін для другога. І сапраўды: не так проста нагрузіць 25-тонны самазвал, як не лёгка знайсці «тару» для разгрузкі каўша экскаватара ёмкасцю ў 15 кубаметраў грунту...

Беларускія машыны наогул атрымалі прызнанне і высокую ацэнку на будоўлях. За работай мінскіх самазвалаў назіраюць пасланцы заво-

да. Будаўнікі «Волгадонбуда» прыслалі мінскім аўтамабілебудаўнікам тэлеграму, у якой выказваюць сваё задавальненне машынамі: «Ад імя калектыва вялікай сталінскай будоўлі, — пішуць яны, — дзякуем калектыву Мінскага аўтамабільнага завода за аказваемую дапамогу. Выказваем надзею на далейшае шэфства над аўтамабілем «МАЗ», які працуе на «Волгадонбудзе».

Вялікія сталінскія збудаванні ўзводзіць уся краіна. Тысячы заводаў пасылаюць сваю прадукцыю на Волгу, Днепр, Аму-Дар'ю, Дон, у Крым. З нашай роднай Беларусі на будоўлі комунізма бясконцым патокам ідуць грузы: выдатныя мінскія аўтамабілі-самазвалы — пяці-, сямі-, дваццаціпяцітонныя, універсальныя віцебскія станкі, магілёўскія электраматоры, беларускі лес, піламатэрыялы і многае, многае іншае.

Колькі любві і творчай энергіі ўкладаюць працоўныя нашай рэспублікі ў выкананне заказаў вялікіх будоўляў! Ганаровыя заданні выконваюцца датэрмінова. Кожны рабочы і работніца імкнецца ўкласці ў вялікую справу частачку сваёй працы, выканаць заданне як мага лепш.

Калектыву аршанскага станкабудуўнічага завода «Чырвоны змагар» выконвае ўжо чацвёрты ганаровы заказ будаўнікоў Куйбышэўскай гідраэлектрастанцыі на даўбёжна-фрэзерныя, фуговачныя і вертыкальна-

свідравальныя станкі. На заводзе няма зараз такога рабочага, які не выконваў-бы зменных заданняў. Ён стаў прадпрыемствам калектывнай стаханаўскай працы. Добрую славу заслужылі фармоўшчыкі А. Радзькоў, Вольга Пракаловіч, Раіса Кожар, Ніна Бесер. На фармоўцы важнай дэталі для станкоў, якія ідуць на будоўлі комунізма, яны ўзнялі выпрацоўку да 2,5—3 норм у змену.

Гіганцкія будоўлі на Волзе, у Туркменіі, на поўдні Украіны і ў Крыму савецкі народ любіўна назваў вялікімі будоўлямі комунізма.

З небывалым патрыятычным уздымам працавалі станкабудуўнікі мінскага завода імя Кірава над вырабам адразнага станка для «Галоўгідраволгадонбуда». Станок закончылі на паўтара месяца раней устаноўленага тэрміну.

Бабруйскія машынабудуўнічы завод імя Сталіна вырабляе чыгуначнае ліццё для электраматораў сталінскіх новабудоўляў. Тут вырастаюць новыя атрады стаханаўцаў. Лідэра Будасава фармуе шчыты да электраматораў, удвая перавыконваючы заданне. За ёю ідуць Ніна Зінавейка, Вл. Дубаневіч і інш.

З Гомеля, Добруша, Рэчыцы ідуць паязды са станкамі, ізаляцыйнымі плітамі, паперай, піламатэрыяламі. Гомельскія станкабудуўнікі ў адрас Кахоўскага гідравузла адправілі ўжо пяты універсальны папярочна-стругальны станок. Новабеліцкі завод «Чырвоны хімік» кожны дзень адпраўляе дзесяткі тон мелу ленинградскаму і кіеўскаму заводам, якія вырабляюць кабель для гідрастанцый. Амаль уся прадукцыя завода ізаляцыйных пліт ідзе на камбінацыі, якія вырабляюць дамы для рабочых сталінскіх будоўляў.

Нядаўна калектыву электраматорнага цэха Магілёўскага металакаміна на 30 дзён раней тэрміну выканаў заказ для Куйбышэўскай ГЭС. У гэтыя дні ўсе рабочыя цэха перавыконвалі заданні.

На здымку: намотачны ўчастак электраматорнага цэха ў дні выканання ганаровага заказа для Куйбышэўскай ГЭС. На пераднім плане (злева) комсамолка Мар'я Вострыкава, працуючы на намотцы фаз электраматораў, штодзённа выконвае больш двух норм.

Фото Г. Бегуна (БЕЛТА).

Новыя магутныя электрастанцыі, велічныя каналы набліжаюць савецкі народ да светлага дня камунізма, контуры якога ўжо відавочна бачны. Вось чаму савецкія людзі розных прафесій і спецыяльнасцей лічаць вялікім гонарам удзельнічаць у будоўлях камунізма.

Да прычалаў лесаперавалачнай базы «Пхоў» з вярхоўяў Прыпяці сплаўшчыкі Палесся дастаўляюць караваны плытоў для будаўніцтва Волга-Данскога канала. Мазырскі дрэваапрацоўчы камбінат адправіў больш сарака платформ, грузаных першагатунковым будаўнічым матэрыялам у адрас Цымлянскага гідравузла. Лес ідзе з Палесся, Піншчыны, Гомельшчыны і іншых раёнаў Беларусі. Беларускі народ з пачуццём вялікай гордасці пасылае ў адрас будоўляў камунізма ўсё, чым багата яго рэспубліка.

Калектыў электраматорнага цэха Магілёўскага металакамбіната датэрмінова выпусціў электраматоры для Куйбышэўскай гідраэлектрастанцыі. Стаханаўцы абмотачнага цэха Емельянава, Рачкова, Лернатовіч выконваюць нормы на 170—200%. Чотка і зладжана працуюць брыгады штампавальнікаў Казловай і Маркавай, выпускаючы прадукцыю толькі выдатнай якасці.

Нядаўна Беларусь адзначыла 7-ю гадавіну свайго вызвалення ад гітлераўскіх захопнікаў. Усяго сем год адзіляе нас ад таго дня, як наша рэспубліка атрымала магчымасць прадаўжаць камуністычнае будаўніцтва, але якія найвялікшыя змены ў ёй адбыліся! Наша прамысловасць і сельская гаспадарка адроджаны з руін і папалішчаў. Дзесяткі новых заводаў і фабрык працуюць на поўную магутнасць.

Хіба не сімвалічна, што Беларусь, некалі адна з самых адсталых ускраін царскай Расіі, Беларусь, народную гаспадарку якой дашчэнту разбурылі фашысцкія варвары, змагла за кароткі час не толькі аднавіць, але і стварыць новыя фабрыкі і заводы, МТС, калгасы і саўгасы, перадавыя галіны прамысловасці, якіх не ведала яна да вайны.

Аднавіць гаспадарку дапамаглі нам брацкія народы Савецкага Саюза. Зараз беларускі народ, разам з усімі народамі краіны, усямерна дапамагае вялікім будоўлям. У гэтай сацыялістычнай дапамозе, у калектывізме, у высокай свядомасці савецкіх людзей характэрная рыса нашага непераможнага савецкага ладу.

Н. СЯРГЕЕВА.

КАНСТАНЦЫЯ БУЙЛА

Словы Сталіна

Над зямлёй Вялікі Сталін
Мудрых слоў узнёс паходню,
Яны радасна заззялі
У сэрцы ўсіх людзей сягоння.
Над задымленай планетай,
Дзе атруту льюць фашысты,
Паплыло на радасць свету
Слова праўды светлай, чыстай.
І пасеў той дзіўны ўсходзіць
У сэрцах полымнай надзеяй,
Воляй к міру у народзе
Ён цудоўна прамянее.

Ты вядзі нас родны, мілы,
У найтруднейшыя паходы,
Мы патроім нашы сілы,
Пераробім мы прыроду.
Мы зямлю ўсю старую
Зробім яснай, маладою,
К новым далям накіруем,
У крыллі моцных узброім.
Хай імкне ў кіпучым віры
К камунізма светлым далям,
К волі, к праўдзе, к шчасцю, к міру,
Куды шлях праклаў нам Сталін.

Мінск

Ён устаў, надзіва аднаўлены,
Ззяннем сонца летняга заліты.
У ясным бляску камяніц ашклёных
Васількова расцвілі блакіты.
Горад нібы мроіцца ў паветры,
Лёгкі, белы і цудоўна новы.
Аж міжвольна ў сэрца майго нетры
Пачуцці сплятаюцца у словы...
Вырастай-жа, вырастай высока,
Поўны творчай сілы, поўны славы,
Каб было відаць цябе з навокал
У тваёй паставе велічай.
Каб народ, што з любасцю ўздывае
Кожны дом, глядзеў у захапленні,

Як расце, цудоўна узрастае
Песня-горад з бронзы і каменяў.
На шырокіх вуліцах і скверах
Распускаюцца, квітнеюць ліпы.
Ліпень шчодры кветкамі без меры
Вецці дрэў зялёныя абсыпаў.
На камлях шырокія наплывы
Зацягнулі раны і ажогі.
Сіла жыватворная на дзіва
Лечыць дрэў апаленыя ногі.
Горад мой, сталіца майго краю,
Ты таксама лечыш свае раны
І ўстаеш, як дзень вясёлы маю,
Поўны новай сілы распяванай.

Волга

Волга, Волга — і стогнам, і песняй
Ты праслаўлена ў рускім народзе.
Бурлакі там стагналі балесне
У бурлацкім гаротным паходзе,
Там чаўны баявыя Сцяпана
На магутнай гайдаліся хвалі,
А над імі крывава, што рана,
Надвалжанскія зоры палалі.
А цяпер над ракой многаводнай
Узнікае, падобна да цуда,
Ажывіць стэп гатова галодны
Гідрастанцыя, дзіва-запруда.
Напаіць каб галодныя далі,
Зацвіла каб там дзіўна прырода, —
Панясе Волга гонкія хвалі

Воляй Сталіна, працай народа.
Там, дзе смяглі пустыя прасторы,
І згаралі расліны ў спёку,
Разальцеца валжанскае мора
Воляй мудрай душы чалавека.
І цяжарныя, плодныя нівы
Залатой, наліўною пшаніцай
Будуць плыць цяжкай хваляй,
шчаслівай,
Будуць Сталіну ў ногі хіліцца.
Загамоняць сады каля весніц,
Над ставамі рассядуцца хаты,
І зальцеца шчасліваю песняй
Чалавек — у тым краю багатым.

ДЫПЛАМАНТКА

Я КОЕ шчасце, калі спаўняецца твая заповітная мара!

Феня прытулілася ўсім тварам да шыбы, нібы спрабуючы ўтаймаваць радасную мітусню думак. Потым ёй здалося, што ў пакоі душна — яна адчыніла акно. Шум горада, які ляжаў перад ёю, як на далоні, стаў яшчэ больш выразным. Дзяляў нават шорах шын аўтамабіляў, якія бясконцым патокам імчаліся па шырокім асфальце вуліцы.

Амаль насупраць магутны пад'ёмны механізм падаваў на будоўлю вялікага дома цэглу. Феня бачыла, як завіхаліся там, на рыштаваннях, людзі. Іх рухі яна, бадай што, хутчэй адгадвала, але было відавочна, што людзі працуюць хутка, неяк асабліва зладжана. І раптам на хвіліну Фені здалося, што яна добра ведае ўсіх тых людзей на рыштаваннях, рукамі якіх пабудаваны ўсе гэтыя прыгожыя велічныя дамы, што ўздымаюцца перад яе вачыма. Так, яна бачыла кожнага з іх не раз, праходзячы каля будаўнічых пляцовак, дзе вясёлыя дзяўчаты і хлопцы, сталыя мужчыны і жанчыны дружна ўздымалі ўверх стромкія сцены дамоў. Будаўнікі Мінска... Феня адчула, што яна думае пра гэтых людзей з нейкай глыбокай пяшчотнасцю, яны для яе родныя і блізкія. А можа гэта проста ў яе сёння такія настроі?

І тут-жа ўсміхнулася — такой недарэчнай ёй-жа самой здалася ўласная думка. Хіба справа толькі ў яе сённяшнім настроі? Вялікае непарыўнае пачуццё яднае яе з гэтымі людзьмі — пачуццё агульнасці справы, якую яны робяць, агульнасці мэты, да якой імкнучца. Яно нібым спэментуе ўсіх савецкіх людзей.

Сёння яна і адчувае сябе такой іччаслівай таму, што зможа цяпер

далучыць сваю працу да іх працы. Да гэтага, як ні кажы, а яна адчувала сябе ўсё-ж вучаніцай, няхай сабе і ў інстытуце. Дыплом, які яна сёння абараніла, па-новаму паварачвае ўсё яе жыццё.

Феня ўспомніла словы старшыні прыёмнай камісіі:

— Спадзяемся, што на той рабоце, куды вас накіруюць, вы абароніце свой дыплом не горш, чым сёння...

Яна адчула, як усё ўскалыхнулася ў ёй ад гэтых слоў. Мітуслівая блытаніна думак і пачуццяў адсунулася кудысьці назад, уступаючы месца спакойнай разважлівасці. Гэта не так проста — быць інжынерам.

І, напэўна, не толькі ўдачы сустрачае яна на сваім шляху. Каб пераадольваць цяжкасці, трэба будзе многа настойлівасці.

У мінулым годзе Феня праходзіла практыку на заводзе, дзе ўбачыла складанае абсталяванне, убачыла, як чётка і зладжана працуюць цудоўныя, разумныя машыны. І на момант яе ахапіў нейкі незразумелы непакой. Які складаны арганізм — такое прадпрыемства. І ўсё тут навінна падпарадкавана ім, інжынерам. Але непакой гэты хутка прайшоў. Пажылыя рабочыя завода з алабрэннем і некаторым адценнем здзіўлення адзначалі зацікаўленасць, якую праяўляла маладая практыкантка да сваёй справы. А Фені ўсё хацелася ведаць, усё зразумець.

Аднойчы пажылая жанчына — работніца завода, — выказваючы

Сотні маладых спецыялістаў — выпускнікоў Мінскага політэхнічнага інстытута імя І. В. Сталіна накіроўваюцца на будоўлі і заводы нашай краіны.

На здымку: выпускніцы інстытута інжынеры-гідратэхнікі Тамара Лупачова, Ніна Ананьева і Таісія Кудашова, якія паспяхова абаранілі дыпломныя праекты. Яны паедуць на будаўніцтва канала Волга-Дон.

Фото М. Мінковіча.

шчырае спачуванне Фені, спыталася ў яе:

— І навошта вы сабе такую прафесію выбралі? Дзяўчыне лепш было-б на ўрача або настаўніцу вучыцца. А тут вось палазь каля гэтых машын... Не жаночая гэта справа.

Такія думкі Фені даводзілася чуць і раней. Яны іншы раз крыху бянтэжылі яе: можа і праўда яна памылілася, не за сваю справу ўзялася?

Але-ж на хіміка-тэхналагічным факультэце, які яна выбрала, амаль палова дзяўчат. У інтэрнаце, у адным пакоі з ёю жывуць дзяўчаты, якія таксама вучацца на інжынераў. Пытанне аб выбары прафесіі нярэдка ўзнікала ў спрэчках, якія вяліся ў вольныя хвіліны.

— Я лічу, што наша прафесія адна з самых цікавых, — прыкметна гарачылася Зоя Меляшкewіч, сяброўка Фені, калі хто-небудзь выказваў думку, што лепш было-б пайсці ў другі інстытут. — Інжынер — гэта будаўнік, творца. А што можа быць цікавей?

Не, ніколі Феня не пашкадуе, што выбрала сабе складаную, нялёгкую прафесію інжынера. Гэта была яшчэ яе дзіцячая, нічым не асэнсаваная мара, але прайшло многа год — а мара ад гэтага не стала менш прывабнай. Мара... Хіба-ж гэта ўжо мара?

Праз тыдзень яна на некалькі дзён паедзе ў госці дахаты — маці там ужо працавала. Колькі хвалявання, радасці будзе! Дачка — інжынер. Хто-б гэта мог раней такое нават уявіць сабе... Басаногая дзяўчынка, якая пасвіла ўсё лета чужую скаціну, — інжынер.

... Вёска Скоравы Баранавіцкай вобласці быццам загубілася сярод лясоў і пералескаў. Маленькія хаціны з цёмнымі падслепаватымі вокнамі ціха драмалі над саломенымі заімпэлымі стрэхамі. Сумна, дрэнна жылі людзі ў гэтых хацінах. На панскіх палатках у цяжкай працы зараблялі яны свой кавалак хлеба. І, здавалася, нічога лепшага не чакае іх уперадзе. Але маленькая дзяўчынка Феня знаходзіла сабе нейкія свае дзіцячыя радасці. Таямнічы шэпт лесу, звонкае шчабятанне птушак, хараство палёў — усё гэта вабіла да сябе дапытлівы дзіцячы розум. Гледзячы ў бездань сіняга неба, дзяўчынка часта марыла... Ёй вельмі хацелася вучыцца.

Неяк яна напрасіла бацьку:

— Татачка, пусці мяне ў школу!

Той чамусьці доўга маўчаў. А потым сказаў, цяжка ўздыхнуўшы:

Паўлюк ПРАНУЗА

ДА ЗНАЁМЫХ МЯСЦІН

Ні з паходаў далніх і ні
з войска
Іх вязуць на захад цягнікі.
Інстытуты скончыўшы,
У вёску
Едуць працаваць выпускнікі.

Родны кут нядаўна пакідалі.
Юнакоў цікаўных,
Іх тады
Вабілі нязведаныя далі,
Морскія прасторы, гарады.

Як адзнаку сталасці, дыпламы
Атрымалі,
І прывёў іх шлях
Да мясцін, з маленства так
знаёмых,
Дзе з бацькамі разам на палях —

На палосках вузенькіх пацелі,
Ды мінуўся хутаранства час.
Як сябры,
Тры маладых арцелі
У адзін з'ядналіся калгас.

Па балоце, дзе пасецца статак
Ды шумяць асокі, чэзлы хмыз,
Ходзіць інжынер-меліяратар:
— Вось дзе забудуе кок-сагыз.

Планавік схіліўся над паперай,
Яму бачна будучнасць сяла:
Дом культуры, сад дзіцячы,
скверык...
Колькі будзе зелені, святла!

Аграному дома не сядзіцца.
Толькі сонца заварушыць снег,
Ён хутчэй ідзе к жытам,
к пшаніцам
На палі — у свой зялёны цэх.

А калі пасля натхнёнай працы
Сыйдуцца сябры і ў вольны час
Пішуць масквічам і ленінградцам:
«Прыязджайце ў Беларусь да нас.

У сяле не меней інтарэсу.
Многа спраў чакае вашых рук.
Тут не засмуткуе і прафесар,
Хопіць працы дактарам навук».

— А навошта табе, дачушка, вучыцца? Каб прасці кудзелью або ткаць палатно, ніякай навукі не трэба.

І тады маленькая Феня голасна, наўзрыд заплакала. Яна не будзе вучыцца, ніколі не здзейсніцца яе мара?

А бацька доўга яшчэ не спаў, у вушах стаяў плач дачкі. А як будзе яе вучыць, калі няма грошай? І ўсё-ж трэба аддаць дзяўчынку восенню ў школу, няхай хоць крыху паходзіць.

І дзяўчынка пайшла ў школу... Балюча ўспамінаць гады, якія прайшлі ў ёй — кпіны над «хамскай» беларускай мовай, кпіны над беднасцю, жорсткія незаслужаныя пакаранні. А яшчэ ўспамінаюцца зімовыя маразы і завеі... У школу трэба было ісці за пятнаццаць кілометраў.

Цяпер Феня разумее, што пры панах усе яе намаганні былі-б дарэмныя. Ёй ніколі не давялося-б скончыць нават сямігадовую школу. У іх вёсцы не было ў той час ні аднаго чалавека нават з сярэдняй адукацыяй, як не было такіх і ў навакольных вёсках. Што чакала яе тады, пры панах?

Дзяўчына адарвалася ад успамінаў. Яна добра ведала, які бязлітасны адказ дало-б жыццё на гэтае пытанне, калі-б у яе роднай вёсцы ўсё

засталося так, як было дванаццаць год таму назад.

І вось — яна інжынер. Як многа ёй трэба зрабіць у жыцці, каб не застацца ў даўгу перад сваёй Радзімай...

За акном прыкметна гуспеў змрок. Горад увесь ззяў агнямі — горад, які ўзняўся з руін на яе вачах. Хутка яна развітаецца з ім — Феня адчула, як нешта сціснула сэрца. Развітацца з сябрамі, з інстытутам... Але думкі яе мімаволі прынялі іншы напрамак: яна была ўжо там, дзе яе чакала праца, дзе яна павінна будзе на практыцы прымяніць тыя веды, якія даў ёй інстытут. І радасць самастойнай працы адсоўвала смутак развітання...

* * *

У розныя куткі нашай неабсяжнай Радзімы едуць студэнты-выпускнікі Мінскага політэхнічнага інстытута. Феафанія Скок будзе працаваць на беларускім шклозаводзе «Нёман», яе сяброўкі паедуць на праліпрыемствы Браншчыны, Смаленскай вобласці, у Віцебск, на вялікія будоўлі камунізма, на Волга-Дон, Кузбас... Усе яны, як і Феня, будуць самааддана працаваць у імя сваёй вялікай Радзімы.

Станіслава МАСЕВІЧ.

У КАУЧУКАВОДАЎ

Я ШЧЭ і цяпер курыціцкія старажылы памятаюць мноства легенд, якія перадаваліся з пакалення ў пакаленне. Большасць з іх так ці інакш звязана з мясцовым балотам, дзе нібыта жылі злыя духі, якія неслі сялянам малярыю і іншыя эпідэміі. Частыя госці ў дарэволюцыйнай вёсцы Курыцічы — недароды і голад — таксама тлумачыліся ўздзеяннем багнаў. Падзеж жывёлы, нізкія ўдоі сялянскіх кароў — і ў гэтым было вінавата балота.

Старыя, спрактыкаваныя людзі сцвярджалі, што ў балоце захаваны залаты скарб. Як хацела жабрацкая вёска выявіць гэтае багацце! Але нават самая думка аб пошуках скарбу была нерэальнай: на балота і ступіць нельга было без дазволу памешчыка Даўгайлы.

Толькі пры савецкай уладзе курыціцкія сяляне, стаўшы гаспадарамі зямель і ўласнага лёсу, выявілі ў багне незлічоныя скарбы.

За адзін леташні год калгаснікі ўзбуйненай арцелі «Большэвік» за вырашчаны на балоце кок-сагыз атрымалі 860 тысяч рублёў прыбытку, 70 тон пшаніцы, сотні тон бульбы. Сёлета прыбытак арцелі

нават на няпоўных падліках узрасце ў паўтара раза.

За самаадданую працу па вырошчванню кок-сагыз на асушаных тарфяніках звыш пяцідзясяці калгасніц узнагароджаны ордэнамі і медалямі. Звеннявая Харыта Рог атрымала ордэн Леніна, яе бліжэйшыя сяброўкі, члены звяна Надзея Фендзіч і Юлія Рог — ордэны Працоўнага Чырвонага Сцяга. Узнагароджаны калгасніцы і з іншых каучукаводчых брыгад. Гэта іх працавітыя рукі далі роднай дзяржаве вялікую колькасць натуральнага каучука.

... Мы ідзем з Харытай Грыгор'еўнай Рог на яе кок-сагызны ўчастак. Шырокія далі тарфянікаў з трох бакоў акаймаваны зялёнай лясною заслонай.

— Глядзіце, — шчасліва ўсміхаецца яна. — Хіба можна сказаць, што было тут нядаўна балота?

Палосы і квадраты акультураных тарфянікаў пакрыты сіва-зялёнымі ўсходамі каучуканоса. На самых ранніх пасевах усюды выглядаюць жоўтыя кветкі. Густое лісце блішчыць у праменнях летняга сонца, роўнымі радкамі вызяляецца на карычневым фоне тарфянікаў. На

Косаўская даследчая балотная станцыя Інстытута меліярацыі воднай і балотнай гаспадаркі Акадэміі навук БССР, якая знаходзіцца ў Брэсцкай вобласці, працуе над пытаннямі меліярацыі тарфяных глеб і вырошчвання на іх сельскагаспадарчых культур.

Акрамя навуковай работы, станцыя аказвае вялікую дапамогу калгасам ва ўкараненні ў калгасную вытворчасць дасягненняў савецкай аграрыялагічнай навукі.

На здымку: малодшы навуковы супрацоўнік інстытута Аляксандра Антонаўна Федарэнчык (злева) і тэхнік комсамолка Ніна Лагуновіч на полі праводзяць назіранні за ростам карэнняў кок-сагыз.

Фото В. Германа (БЕЛТА).

многіх участках праполка ўжо закончана.

Харыта Грыгор'еўна расказвае пра вопыт свайго калгаса. Кок-сагыз сеялі па зябліву на глыбіню больш 30 см. Восенню прадыхавалі ў два сляды і ўгноілі фосфарнай мукой па 5 ц. на гектар. Пры дыскаванні вясной унеслі па 5 ц. суперфасфата і па 1,5—2 ц. калійных угнаенняў. Сёлета калгас на 50 процантаў пашырыў пасевы за кошт асушаных цалінных тарфянікаў.

— У красавіку, — працягвае звеннявая, — калі закончылі стратыфікацыю насення ў ледніках, рас-

пачаліся дажджы. Прыходзілася се-
яць як толькі прадастаўлялася ма-
лейшая магчымасць зайсці на «ба-
лота». Сеялі гнездавым спосабам на
метаду акадэміка Лысенкі. Гатунко-
вае насенне мяшалі з тарфянаю
крошкай і насеннем лёну. Усходы
лёну паяўляюцца раней кок-сагызу.
Яны служаць для нас арыентырам,
на якому мы пазнаем, дзе пасеяны
гнезды кок-сагызу.

Харыта Грыгор'еўна, заўважыў-
шы ў гняздзе пакінутую травінку,
вырвала яе, не спыняючы гутаркі.

— У мяне правіла, — растлума-
чыла яна, — не пакідаць на ўчаст-
ку ні каліўца смецця. Гэтаму ву-
чу і сябровак. Яны ў мяне старан-
ныя. Працуюць на плантацыі ад зары
да зары. Каб часу не траціць,
тут і абедуюць. У мінулым годзе я
зарабіла 447 працадзён. Ад мяне не
адсталі і сяброўкі. І то сказаць, за-
цікаўленасць у нас вялікая. Толькі
ў парадку дадатковай аплаты мне
выдалі 6 тысяч рублёў, Надзеі
Фендзіч 4500. На заслугах адзнача-
ны і ўсе члены звяна, якое з двух-
гектарнага ўчастка сабрала 12 тон
карэнняў і 75 кг. насення. Гэта на-
много больш, чым у астатніх звен-
нях.

Харыта Грыгор'еўна з гонарам
паведаміла, што ва ўсіх звеннях
чатырох каучукаводчых брыгад
калгаса — Ільі Рудаўскага, Івана
Сітніцы, Мікалая Рога і Івана Се-
мянніцкага — праведзены па дзве ша-
роўкі і па дзве-тры праполкі па-
асобных участкаў.

На плантацыях ад усходу да за-
хаду сонца працуюць 240 жанчын.

Вялікімі працоўнымі поспехамі ў
Полацкай вобласці славіцца жаночая
трактарная брыгада Дунілавіцкай
МТС, дзе брыгадзірам вопытная трак-
тарыстка Ганна Відуліна. Жаночая
трактарная брыгада ўкамплектавана
з дзяўчат-курсантак выпуску курсаў
механізатараў Дунілавіцкай МТС у
1950—51 гг. Нястомна авалодваючы
практыкай, маладыя трактарысткі за-
свойваюць багаты вопыт брыгадзіра
Ганны Відулінай. Трактарысткі пра-
цуюць ва ўзбуднёным калгасе імя
Варашылава. План веснавых палявых
работ яны выканалі на 101,8%.

На здымку (злева направа): бры-
гадзір Ганна Відуліна і лепшая
трактарыстка брыгады Матрона
Бельчанка.

Фото Т. Ткачэнка.

Яны з любоўю аберагаюць пасевы
ад пустазелля і шкоднікаў, даюць
ім сілы падкормкай.

Добра ў гэты час на курыццкіх
балотах. Пышная далікатная зелень
плантацый, якая прыгожымі фарба-
мі пераліваецца пад праменьнямі сон-
ца, няўмоўныя хоры птушак, ара-
матнае паветра, асвежанае асушаль-
наю сеткай, малюнак уважлівай пра-
цы соцень калгасніц, павозкі з мі-
неральным угнаеннем для пасеваў —
усё гэта сведчыць аб трыумфе жыц-
ця, аб творчай, абнаўляючай пры-
роду дзейнасці чалавека.

І не цяжка здагадацца, чаму пра-
меняць радасцю вочы субяседніцы,
чаму яна, стомленая працай, заха-
вала на твары радасную ўсмешку.

Вось мы заўважылі сярод усходаў
жоўтыя нялёсткі. Гэта служыць
звеннявой павадам для працягу гу-
таркі.

— Надыходзіць час збору насен-
ня, — гаворыць яна: — вельмі пра-
цаёмкая работа. Летась за адзін
толькі ліпень мне налічылі 142 пра-
цадні. Збор насення праводзіцца на
працягу ўсяго дня без перапынку.
У кожнай з нас па поўгектара па-
севаў. Каб сабраць больш насення,
прыдзецца многа раз абыйсці свой
участак.

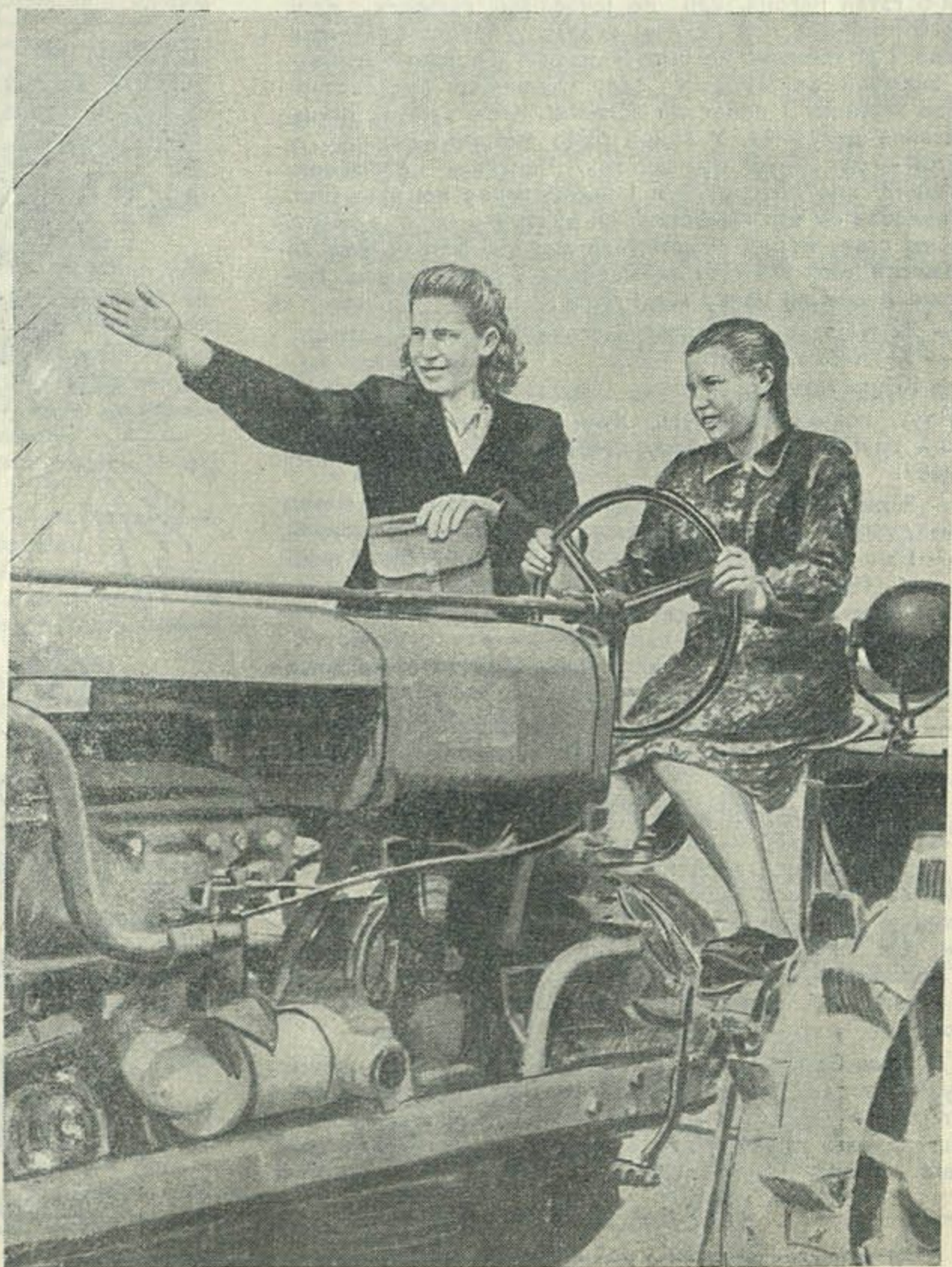
Адвітваючыся, звеннявая сказала:

— Вось дажджоў нешта мала. Я
ўжо раіла старшыні зрабіць пера-
мычку магістральнай канавы. Абя-
цалі сабраць прунтавую ваду. З
цяжкасці знойдзем выхад. Прымусім
тарфянікі аддаць нам сваё багацце.

Апошнія словы доўга не выходзі-
лі ў мяне з памяці. Разам са знат-
най калгасніцай я думаў аб тым,
што мы знайшлі ўжо залаты скарб,
захаваны ў балотце. Ужо сёння яно
прыносіць народу вялікую карысць,
а заўтра прынясе яшчэ большую.

І. ІПАЛІТАЎ.

Петрыкаўскі раён.

Літаратура і народная творчасць гераічнага кітайскага народа, які заваяваў сабе вольнае жыццё і назаўсёды вызваліўся ад сваіх і іншаземных прыгнятальнікаў, мае слаўную гісторыю і прадстаўляе вялікую цікавасць для савецкага чытача.

Беларускае Дзяржаўнае выдавецтва рыхтуе да выдання зборнік кітайскіх народных казак у перакладзе на беларускую мову. Ніжэй друкуецца адна з гэтых казак.

Мал. В. Ціхановіча.

ПАСЛУХАЙ, што было аднойчы. У невялікай вёсачцы жыў бедны малады селянін. Называўся ён Хуан-Сяо. Хуан Сяо працаваў на сваім шматку зямлі ад рання да вечара, але спаць лажыўся ўсёроўна галодны. Ніяк не мог Хуан-Сяо зарабіць на вячэру сабе жменьку рысу. Каб не памерці з голаду, пайшоў малады селянін да мясцовага крамніка і наняўся ў яго батраком. Уставаў цяпер Хуан-Сяо з зарой, працаваў да позняй ночы, але спаць лажыўся паранейшаму галодны.

Аднойчы, калі Хуан-Сяо карміў гаспадаровых курэй, з-за хмар, нібы камень, упаў ястраб, схпіў самую лепшую курыцу і паляцеў. Курыца была цяжкая — ястраб ляцеў паволі і зусім нізка. Хуан-Сяо пагнаўся за злодзем. Батрак добра ведаў характар свайго гаспадара — крамнік моцна пабіў-бы яго за страту курыцы.

Доўга гнаўся бядак за ястрабам. Ужо і вёска засталася далёка ззаду, і сонца пачало заходзіць, а Хуан-Сяо ўсё бег ды бег за ястрабам. І невядома, чым закончылася-б гэтая пагоня, каб не шчаслівы выпадак. Калі ястраб пралятаў над нейчым садам, у паветры свіснула страла, і драпежнік, не выпускаючы з кіпцюроў здабычу, зваліўся за агарожу саду. Хуан-Сяо пераскочыў цераз агарожу і пабег да ястраба. Каля забітай птушкі стаяла дзяўчына. У адной руцэ яна трымала лук, у другой — цудоўную хрызантэму. Пачуўшы набліжэнне чалавека, яна павярнулася і паглядзела на Хуан-Сяо, паглядзела на яго глыбокімі, як вячэрняе неба, вачыма. Моўчкі стаяў перад прыгажуняй малады батрак. Яму не верылася, што ўсё гэта адбываецца ў сапраўднасці. Нарэшце Хуан-Сяо пачуў мілы голас:

— Як ты завешся, юнак?

— Хуан-Сяо. А ты?

— Юань Мей.

І тут, невядома адкуль, Хуан-Сяо раптам набраўся такой храбрасці, што ўзяў дзяўчыну за руку і цвёрда сказаў:

— Я пакахаў цябе і не змагу жыць, не бачачы тваіх вачэй, глыбокіх, як вячэрняе неба. Будзь маёй жонкай.

— І я пакахала цябе, Хуан-Сяо. Я згодна быць тваёй жонкай. Прысылай да майго бацькі дастойнага свата.

Усцешаны вярнуўся дахаты Хуан-Сяо і ўпрасіў гаспадара быць яго сватам.

З пашанай прыняў бацька Юань Мей тоўстага крамніка.

— Колькі ў жаніха грошай? — спытаў ён у свата.

— Ён не нанізаў яшчэ ніводнай звязкі чохаў, — адказаў сват.

— А колькі ў жаніха зямлі?

— У яго няма ніводнага чы.

— Мне такога зяця не трэба, — сказаў стары. — Калі-ж ён хоча, каб дачка мая была яго жонкай, няхай прышле мне вясельны падарунак: дзесяць залатых цаглін, тры залатыя ніткі і вялікую жамчужыну.

Перадаў крамнік свайму батраку жорсткі адказ бацькі Юань Мей, засмяўся над чужым горам і пайшоў у дом.

А Хуан-Сяо, як толькі ўранні паказалася сонца, рушыў у далёкі шлях. Ён пайшоў прасіць дапамогі ў Старога Мудраца, які жыў на ўскраіне зямлі. Хуан-Сяо ішоў дзень, другі, трэці, чацверты і падышоў да вялікага горада, вакол якога жыхары ўзнімалі высокую

сцяну. Яны спыталі ў падарожнага, куды ён ідзе, і Хуан-Сяо адказаў:

— Я іду да Старога Мудраца па параду.

І сталі прасіць жыхары горада:

— Спытайся ў Старога Мудраца, чаму мы не можам дабудаваць сваёй сцяны. Кожны раз яна абвальваецца на заходнім вуглу.

Хуан-Сяо паабяцаў выканаць іхнюю просьбу і пайшоў далей.

На яго шляху ляжаў вялікі пасёлак. На ўскраіне пасёлка Хуан-Сяо ўбачыў старога, які сядзеў на парозе, а слёзы каціліся па яго маршчынах.

Хуан-Сяо спыніўся каля старога і спытаў:

— Чаго вы плачаце? Ці не магу я вам дапамагчы?

— Як-жа мне не плакаць? Маёй прыгажуні дачцы споўнілася сёння 18 год, але яна няма і не можа вымавіць ніводнага слова. Ніхто не можа вылечыць яе.

— Добра, — сказаў Хуан-Сяо. — Я спытаюся ў Старога Мудраца, як вылучыць тваю няшчасную дачку.

І ён пайшоў далей. Цяжкі і небяспечны быў шлях батрака. Хуан-Сяо пераплываў бурныя рэкі, узбіраўся на стромкія скалы, праходзіў бязводныя пустыні і, нарэшце, прышоў на бераг акіяна. І хоць Хуан-Сяо цудоўна плаваў — пераплысці акіян чалавек не можа. Пакуль ён раздумваў, як яму перабрацца цераз акіян, за якім жыў Стары Мудрэц, да яго падплыла вялікая чорная чарапахі.

— Я перавязу цябе праз акіян, — сказала яна. — Толькі ты спытай у Старога Мудраца, што я павінна зрабіць, каб апусціцца на дно акіяна. Шмат стагоддзяў плаваю я па хвалях акіяна і хачу цяпер адпачыць на мяккім ілістым дне.

Хуан-Сяо паабяцаў чарапасе выканаць яе просьбу, сеў на яе і паплыў. Ён плыў усю ноч і на дзвітку дасягнуў другога берагу. Тут жыў Стары Мудрэц. Смела ўвайшоў Хуан-Сяо ў вароты яго жылля.

— Што цябе прывяло да мяне? — спытаўся Мудрэц.

— Я ішоў, каб задаць табе толькі адно пытанне. Аднак, па дарозе мяне прасілі задаць табе яшчэ тры пытанні. Дазволь задаць табе чатыры пытанні.

— Ніколі і нікому не адказвай я больш, як на тры пытанні. І табе адкажу я таксама на тры пытанні, — сказаў Мудрэц.

Засмуткаваў Хуан-Сяо. Яму трэба было атрымаць чатыры парады, а не тры. Хуан-Сяо не ведаў, што яму рабіць.

Калі не выканаць просьбу жыхароў горада, яны ніколі не змогуць дабудаваць сваю сцяну. І ворагі прыдуць у іхні горад, разбураць яго, пераб'юць старых і дзяцей, а маладых мужчын і жанчын пагоняць у няволю.

Можа забыцца на просьбу бацькі нямой дзяўчыны? Але тады і дзяўчына і яе стары бацька будуць няшчасныя да канца сваіх дзён.

Значыць, заставалася толькі забыцца аб просьбе вялікай чарапахі. Але гэта было-б такой чорнай няўдзячнасцю! Чарапахі везла на сабе Хуан-Сяо ўсю ноч. І ён абяцаў ёй спытацца ў Мудраца, чаму яна не можа спусціцца на дно акіяна.

А чацвёртую парадку ён павінен быў атрымаць для самога сябе.

Што заставалася рабіць Хуан-Сяо? Ён доўга думаў, а Стары Мудрэц цярдліва чакаў яго пытанняў.

І тады Хуан-Сяо зрабіў так, як належыць рабіць бласроднаму чалавеку. Ён выканаў просьбы жыхароў горада, старога бацькі і чарапахі. А аб сабе — нічога не спытаўся.

І вось што адказаў Мудрэц на тры пытанні Хуан-Сяо.

— Выкапай лапатай тое, што закапана каля заходняга вугла сцяны, і сцяна перастане абрушвацца.

— Вырві ў дачкі старога тры чырвоныя валасы, і яна загаворыць.

— Выймі з пашчы чарапахі тое, што ёй не належыць, і яна зможа апусціцца на ілістае дно акіяна.

Так адказаў Мудрэц і адразу знік. І Хуан-Сяо сумна накіраваўся ў зваротны шлях, так і не даведаўшыся, як яму раздабыць вясельны падарунак для прагнага бацькі сваёй нявесты.

Сумны падышоў ён да берагу акіяна. Тут ужо, пагойдваючыся на хвалях, чакала яго чорная чарапахі.

— Што сказаў табе Стары Мудрэц? — спыталася яна, убачыўшы Хуан-Сяо.

— Перавясці мяне на другі бераг, і я адкажу табе.

Як толькі юнак ступіў на бераг, ён загадаў чарапасе расчыніць пашчу. У пашчы ляжала жамчужына, велічыней з вішню. Хуан-Сяо выцягнуў жамчужыну, і чарапахі адразу панурылася ў ваду.

Усцешаны батрак пайшоў далей і хутка дайшоў да пасёлка, дзе жыла нямая дзяўчына. Бацька яе паранейшаму сядзеў на парозе. Побач з ім стаяла яго прыгажуня дачка. Пазнаўшы Хуан-Сяо, стары працягнуў да яго рукі і ўскрыкнуў:

— Няўжо Мудрэц не захацеў дапамагчы няшчаснай дзяўчыне?

Хуан-Сяо моўчкі падышоў да дачкі старога і вырваў з яе галавы тры чырвоныя валасы. І стаўся цуд — дзяўчына адразу загаварыла, а тры чырвоныя валасы ператварыліся ў руках Хуан-Сяо ў тры залатыя ніткі.

Калі Хуан-Сяо падышоў да горада, усе жыхары выйшлі насустрач яму.

— Ці прынёс ты нам адказ Старога Мудраца? — спытаўся найстарэйшы з іх.

Хуан-Сяо падышоў да заходняга вугла сцяны, узяў у рабочага рыдлёўку і хутка пачаў капаць зямлю. Не паспеў ён капнуць і дзесяці разоў, як наткнуўся на нешта цвёрдае. У гэтым месцы былі закапаны дзесяць залатых цаглін.

— Цяпер можаце будаваць, — сказаў Хуан-Сяо і, поўны вялікай радасці, кінуўся бегчы ў родную вёску.

Вельмі не хацелася бацьку Юань Мей аддаваць сваю дачку за батрака, але нельга было адмовіцца ад свайго слова. Жаніх уручыў яму вясельны падарунак пры ўсёй вёсцы.

Дружна жылі пасля вяселля маладыя людзі, хоць Хуан-Сяо паранейшаму даводзілася працаваць на свайго гаспадара ад усходу сонца да ночы.

Хуан-Сяо так любіў сваю жонку, што не мог і гадзіны пражыць, не бачачы яе. Ён намаляваў каляровай тушшу на шоўкавай хустцы цудоўны твар Юань Мей і цешыўся з яго ў рэдкія хвіліны адпачынку. І аднойчы, калі Хуан-Сяо палажыў перад сабой шоўкавую хустку, наляцеў вецер і панёс яе. Доўга ляцела з ветрам шоўкавая хустка, пакуль не заляцела проста ў залатую залу імператара. Убачыўшы намаляваны на хустцы цудоўны твар Юань Мей, імператар адразу загадаў падначаленым:

— Знайсці гэтую прыгажуню і прывесці да мяне!

Кінуліся слугі ва ўсе канцы імперыі шукаць невядомую прыгажуню. І калі яны ўвайшлі ў бедную фанзу Хуан-Сяо і ўбачылі Юань Мей, яны схпілі яе, пасадзілі на насілку і панеслі ў палац імператара. Аднак, Юань Мей не разгубілася. Калі насілку параўналіся з мухам, яна шагнула яму:

— Надзець на сябе вывернуты кажух і прыходзь у палац.

Прывялі Юань Мей да імператара і ён пасадзіў яе побач з сабою на трон.

Села Юань Мей на трон і залілася слязьмі. Дарэмна стараўся ліхі імператар усцешыць яе — нічога не дапамагала. Нарэшце Юань Мей сказала:

— Няхай твае слугі выйдуць вон. Мне агідна на іх глядзець.

— Пайшлі вон! — закрычаў імператар на слуг. — Хіба-ж вы не чулі, што сказала новая імператрыца Юань Мей? З гэтага часу загадваю вам падпарадкавацца кожнаму яе слову!

Спалоханыя слугі пакінулі залу, але Юань Мей не спынялася горка плакаць.

Раптам адчыніліся дзверы, і ў залу ўвайшоў Хуан-Сяо, затулены ў вывернуты кажух. Юань Мей убачыла яго і пачала смяцца.

Усцешыўся імператар, што Юань Мей павесялела і пытаецца:

— Што гэта цябе так развесяліла?

А Юань Мей адказвае:

— Які смешны кажух у гэтага чалавека! Каб у цябе быў такі кажух, я заўсёды была-б вясёлая.

Імператар сышоў з трона і пачаў сцягваць з Хуан-Сяо кажух.

— Гэта несправядліва! — ускрыкнула Юань Мей. — Ты павінен узамен падараваць яму сваё адзенне.

Імператар так і зрабіў.

Але як толькі ён надзеў вывернуты кажух, а Хуан-Сяо — царскае адзенне, Юань Мей закрычала:

— Гэй, слугі! Усе да мяне!

І ў тую-ж секунду зала напоўнілася людзьмі.

Юань Мей паказала на імператара:

— Гэты чалавек у бараннай скуры хацеў забіць імператара! Адсячыце яму галаву!

Не паспеў ліхі імператар зразумець, што здарылася, як кат ужо адсек яму галаву.

А ўночы Хуан-Сяо і Юань Мей уцяклі з палаца.

І да глыбокай старасці жылі яны ў любасці і згодзе.

Х ОРАША ў Замчышчы!

Лагер, нібы гаманкое птушынае гняздо, ухіт-рыўся абкружыць сябе садам і густым, маляўніча разрослымся па яры кустарнікам. Да саду ўшчыльную падступаецца насека. Дваццаць пяць пчаліных сем'яў-домікаў выглядаюць з-за кустоў чорных і белых парэчак, туляцца да старых шырокіх ліп, да галіністых яблынь.

Уздоўж саду і пасекі, цераз дарогу, шуміць, сіняватымі хвалямі палощацца — вось-вось нальецца — калгаснае жыта.

Звініць поле, напоенае водырам бязлікіх траў і кветак, безліччу галасоў і песень. І з гэтага стройнага хору, складзенага мудрай мастачкай-прыродай, вылучаецца бадзёрая песня дзяцей:

«Хороша страна Болгария,

А Россия лучше всех»...

Загарэлыя, смуглыя, строем варочаюцца з прагулкі піонеры. На галовах усіх белыя панамкі. Цёмныя трусы ў хлопчыкаў, спаднічкі ў дзяўчынак, белыя кашулі і блузкі, павязаныя чырвонымі гальштукімі, — вось лагерная форма.

Для галоўнага ўваходу ў лагер, пад святочна прыбраную аркай стаіць змена днявальных: дзве русагаловыя сінявокія дзяўчынкі (мусіць, аднолькавы лёс зрабіў падобнымі адзін на другі іх ясныя, свежыя твары) салютуюць нам і катэгарычна заяўляюць.

— Чужым заходзіць на тэрыторыю лагера забараняецца.

Праз некалькі хвілін, перагаварыўшы з начальнікам лагера Крэтавым Фёдарам Іванавічам і атрымаўшы законны дазвол пазнаёміцца з лагерным бытам, мы не можам не захапляцца: усё так разумна прыдуманна тут, так клапатліва прыбранна!

На шырокім зялёным дварэ — карусель, качэлі, пляцоўкі для гульні ў валебол, баскетбол, гарадкі.

Здалёк вабяць яркай афарбоўкай і беласнежнымі фіранкамі на вокнах дзве спальні (адна для хлопчыкаў, другая для дзяўчынак) і санчасць. У спальнях сцены распісаны ў стылі вясёлых сюжэтаў з народных казак. Койкі акуратна запраўлены і ззяюць белізной. На тумбачках бялюткія сурвэткі, букеты палявых кветак. Усюды чыстата і парадак.

Усё бліжэй даносіцца песня. Малышы, якія пойдучь сёння на прагулку пасля «мёртвай гадзіны», спыняюць гульні, бягуць насустрач старэйшым сябрам — другому атраду, які варочаецца з лесу.

З прагулкі ідуць не з пустымі рукамі. Кожны паход у лес, у поле, на рэчку мае сваю мэту, носіць тэматычны характар. У гэты дзень піонеры пад кіраўніцтвам выхавальніцы Далідовіч Зінаіды Васільеўны збіралі насякомых для калекцыі. У карабках з-пад запалак шавеляцца і недаўменна шэпчуцца розных колераў і форм жучкі і казюлькі. Сёння асабліва ўвага звернута на шкодных жучкоў, якія паядаюць лісце на

кустах і дрэвах, і на «божых каровак», якія, наадварот, знішчаюць капусную тлю. Дзеці прынеслі з лесу «божых каровак» у свой лагерны гарод. У наступны раз яны будуць збіраць лісце і кветкі для гербарыя.

Піонеры мараць стварыць лагерны музей. Кожная змена павінна зрабіць для яго што-небудзь сваё. Глядзіш, праз некалькі год лагер будзе мець свой «біялагічны інстытут». Так мараць фантасты, якія не ўмеюць жыць толькі сённяшнім днём і разам з марамі ляцяць на многа год уперад ад свайго дзяцінства.

Букеты і вянкi з лясных кветак хутка пераходзяць з рук на галавы малодшых.

У лагеры прыкметна перадабедзенная беганіна. Дзетвара мыецца пад умывальнікам, плешчацца пад халодным душам. Ружовыя, з мокрымі валасамі і бліскучымі вачыма, зашпільваюцца, напраўляюць панамы піонеры. Па сігналу гарніста трэба ўжо станавіцца ў строй, а стаць абыхаць у шарэнгу строга забараняецца. За гэтым сочаць, за гэта прыходзіцца адказваць перад агульным строем на лінейцы...

У сталовай дзяжурныя канчаюць апошнюю падрыхтоўку да абеду. На сталах (кожны на чатыры чалавекі) ужо расставлены сталовыя прыборы, у талерках акуратна нарэзаны хлеб, ставяцца апошнія букеты. Дзяжурныя паказалі сябе: абед з кветкамі.

— Ого! — захапляецца Вова Аўчарэнка і больш не знаходзіць чаго дадаць.

Абед спажыўны і смачны: умела прыгатаваны халаднік, смажаная з мясам бульба, кампот. І апетыт у дзяцей добры. Выбегаліся на свежым паветры, і ўсё здаецца надзвычай смачным. У лагеры закон — у талерках нічога не пакідаць. А калі чаго мала ці што не падабаецца, напасіць у дзяжурнага — і табе яшчэ дадуць ці памяняюць на тое, чаго хочаш.

У піонерскім лагеры свая падсобная гаспадарка: 300 рам парнікоў, 10 кароў, свінні, авечкі, птушка. Мёд — з уласнай пасекі. Свае гуркі і цыбуля. Хутка памідоры даспеюць, а там і яблыкі з'явіцца.

А 4-ай гадзіне, пасля «мёртвай гадзіны» і поўдні, піонерскі лагер зноў бярэцца за справы. Многа ў яго рук (у змену тут адпачывае 130 піонераў), многа і спраў. Будуць мадэль планера авіямадэлісты. Хто чытае, хто вышывае.

Сонца, стомленае падарожжам за бясконцы летні дзень, хіліцца ўсё ніжэй, паволі даходзіць да лесу і хаваецца ў яго гушчары. Вечар.

Гарніст кліча піонераў на вячэру. Пасля вячэры апускаецца лагерны сцяг. Пад урачыстыя гукі горна сцяганосца і два піонеры па баках нясуць яго ў пакой.

Албой. Лагер засынае спакойным лёгкім сном.

Радасных сноў вам, дзеці!

Недзе далёка, у краінах капітала, таксама заснулі дзеці, стомленыя голадам, непасільнай катаржнай працай і вітаючай над імі смерцю. Ім, напэўна, сняцца цяжкія сны. І толькі пчаслівейшым прысніцца далёкая краіна-казка, залітая сонцам і ўсыпаная кветкамі, краіна, дзе любяць, берагуць і цешацца дзецьмі...

Е. НАТАЛЫНА.

У піонерскім лагеры «Аўтапромбуда» ў Замчышчы Мінскага раёна. Злева направа: Жанна Далідовіч, Рыта Закаліна, Валя Паўлава, Галіна Грыгор'ева і Вера Станько вяртаюцца з прагулкі.

Фото К. Якубовіча.

5-я СЕСІЯ ВЫКАНКОМА МІЖНАРОДНАЙ ДЭМАКРАТЫЧНАЙ ФЕДЭРАЦЫІ ЖАНЧЫН

У СТАЛІЦЫ Балгарскай Народнай Рэспублікі Сафіі з 20 па 24 чэрвеня гэтага года адбылася 5-я сесія Выканкома Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын. 80 прадстаўніц 29 краін актыўна абмеркавалі важнейшыя пытанні міжнароднага жаночага жыцця.

З напружанай увагай дэлегаты выслухалі справаздачу Міжнароднай жаночай камісіі па ўстанаўленню злачынстваў амерыканскіх і лісыманайскіх войск у Карэі. Гэтая Камісія была арганізавана па ініцыятыве МДФЖ і складалася з прадстаўнікоў 17 краін Еўропы, Амерыкі, Азіі і Афрыкі. У складзе Камісіі была і прадстаўніца савецкіх жанчын М. Д. Оўсянікава. Камісія працавала ў Карэі з 16 па 27 мая.

Матэрыялы Камісіі выкрываюць агідныя злачынствы амерыканскіх разбойнікаў, разлічаныя на знішчэнне карэйскага народа, на тое, каб зламаць яго волю да барацьбы за свабоду і нацыянальную незалежнасць. Нельга без гнева і болю ў сэрцы чуць аб тым, што бачыла Камісія.

Цалкам разбураныя і спаленыя гарады, сёлы, палі, лясы, сады. Большасць жыхароў жыве ў пачорах і зямлянках; апрацоўвае палі і выконвае іншыя работы толькі ноччу, бо днём амерыканскія салдаты з самалётаў на брэючым палёце расстрэльваюць усё жывое.

КАРЭЯ, Горад Сінчэн.

Члены камісіі МДФЖ ля брацкай магілы жыўцом спаленых жанчын і дзяцей горада.

Масавое знішчэнне мірных жыхароў. Іх расстрэльваюць, спальваюць жыўцом, закапваюць жывымі ў магілы. Членам Камісіі давялося размаўляць з сотнямі людзей, у якіх знішчана ўся або амаль уся сям'я.

Здэкі і катаванні над жанчынамі і дзецьмі па сваёй жорсткасці і цынізму перавышаюць усё, што ведала чалавечая гісторыя. Вось толькі адзін прыклад з велізарнай колькасці прыведзеных у дакладзе Камісіі. У партызана Кім Ке Сун знішчана ўся сям'я. Яго цяжарная жонка Ры Уак Сіл была арыштавана амерыканцамі. У яе спрабавалі даведацца пра мужа. Яна адмовілася адказваць, і амерыканцы падверглі яе страшэнным катаванням. Яны адрэзалі ў яе спачатку левую руку, затым правую нагу, потым распаролі жывот і выцягнулі дзіця. Пасля яе смерці чацвёра дзяцей Кім Ке Суна былі замкнуты ў доме і спалены.

Сесія Выканкома звярнулася да старшыні Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый і старшыні Савета Бяспекі з просьбай разгледзець дакументы Камісіі і патрабавала прыняць меры для безадкладнага спынення бамбардыроўкі карэйскіх гарадоў і сёл, вываду чужаземных войск з Карэі і прадастаўлення карэйскаму народу права самому вырашаць свае ўнутраныя справы.

Сесія Выканкома заклікала ўсе жаночыя і іншыя грамадскія арганізацыі падняць кампанію пратэсту супроць злачынстваў, якія ўчыняюць амерыканцы ў Карэі, і патрабаваць мірнага вырашэння карэйскага пытання; арганізаваць шырокую дапамогу карэйскаму народу шляхам збору адзення, абутку, медыкаментаў, грошай.

Сесія Выканкома абмеркавала даклад старшыні Федэрацыі Эжэні Катон «Аб удзеле МДФЖ і яе нацыянальных арганізацый у кампаніі па збору подпісаў пад Зваротам за Пакт Міру».

Збор подпісаў пад Зваротам Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі разгарнуўся ў большасці краін свету як усенародная кампанія, якая выражае волю і спадзяванні самых шырокіх народных мас. У гэтай кампаніі, як і ў зборы подпісаў пад Стакгольмскай адозвай, жанчыны адыгрываюць актыўную ролю. Нацыянальныя жаночыя арганізацыі ўдзельнічаюць у стварэнні і ўмацаванні камітэтаў абароны міру на месцах, вылучаюць зборшчыкаў подпісаў, арганізуюць масавую растлумачальную работу, ствараюць групы жанчын у абарону міру; арганізуюцца групы матак салдат і навабранцаў, якія гарача пратэстуюць супроць крывавай вайны ў Карэі.

Ва Францыі ў ліпені адбудзецца злёт міру, на які прыбудзе 500 000 дэлегатаў. Саюз французскіх жанчын мяркуе на гэты злёт паслаць 100 000 дэлегатак і жанчыны Агульнай Канфедэрацыі працы (профсаюзнай арганізацыі) таксама 100 000. Дэлегаты выбіраюцца на народных сходах і канферэнцыях. Кожны дэлегат канферэнцыі прынясе 20 сабраных подпісаў пад Зваротам аб Пакце Міру, а таксама подпісы, сабраныя іх суседзямі, якія не змогуць прыбыць на злёт.

Саюз французскіх жанчын выдае плакаты і бюлетэні, прысвечаныя збору подпісаў за Пакт Міру, стварае жаночыя камітэты або групы ў абарону міру.

Італьянскія жанчыны ў час перадвыбарчай кампаніі ў муніцыпалітэты разгарнулі работу за збор подпісаў. У Генуі Саюз італьянскіх жанчын разаслаў усім кандыдатам у члены муніцыпалітэта ліст з патрабаваннем падпісаць Зварот аб Пакце Міру. Ва многіх абласцях жаночыя дэлегацыі асабіста абыходзілі дамы кандыдатаў і прапанавалі ім падпісаць Зварот аб Пакце Міру. Тых, хто адмаўляўся, выкрывалі перад насельніцтвам і заклікалі жанчын не галасаваць за такіх кандыдатаў.

Збор подпісаў разгортваецца шырока. Ва Фларэнцыі толькі за некалькі тыдняў сабрана 300 000 подпісаў. Там, дзе праходзіць збор подпісаў, яны перавышаюць колькасць подпісаў пад Стакгольмскай адозвай.

Дэлегатка ЗША Беатрыс Сіскін-Джонсон сказала, што «наперакор фашысцкім рэпрэсіям, рух за мір у ЗША цяпер мацней, чым калі-б там ні было». Жанчыны прымалі актыўны ўдзел у падрыхтоўцы да Кангрэса міру, які закрыўся 1-га чэрвеня. Сярод дэлегатаў Кангрэса было каля паловы жанчын.

У каланіяльных і залежных краінах свядомасць і актыўнасць жанчын у барацьбе за мір, за нацыянальную незалежнасць растуць. Аб гэтым сведчылі выступленні прадстаўніц Індыі і Ірана.

«З часу апошняй сесіі Савета Федэрацыі (люты 1951 г.) не прайшло ні аднаго тыдня без вялікіх дэманстрацый за мір і за нацыяналізацыю нафтавай прамысловасці, без забастовак на заводах і прадпрыемствах, — гаворыць дэлегатка Ірана Нахід Сіна. — Асабліва характэрны для гэтага руху ўдзел тысяч і тысяч жанчын у барацьбе, іх свядомасць, іх нябачаны баявы дух». У Тэгеране ў дэманстрацыі 8 сакавіка ўдзельнічала 15 тысяч жанчын, у першамайскай дэманстрацыі 10 тысяч. Больш 7 тысяч дзяўчат удзельнічала ў дэманстрацыі моладзі за мір. Сярод 930 тысяч подпісаў, сабраных пад Зваротам аб Пакце Міру, значная частка прыпадае на долю жанчын.

Прадстаўніцы краін народнай дэмакратыі расказвалі аб велізарным поспеху кампаніі па збору подпісаў, якая ўжо закончылася, аб арганізацыі дапамогі карэйскаму народу. Жанчыны былі лепшымі агітатарамі за падпісанне Звароту аб Пакце Міру. У Польшчы, напрыклад, звыш 500 000 жанчын уваходзяць у камітэты прыхільнікаў міру. Многія з іх працавалі ў якасці агітатараў і зборшчыкаў подпісаў у перыяд кампаніі.

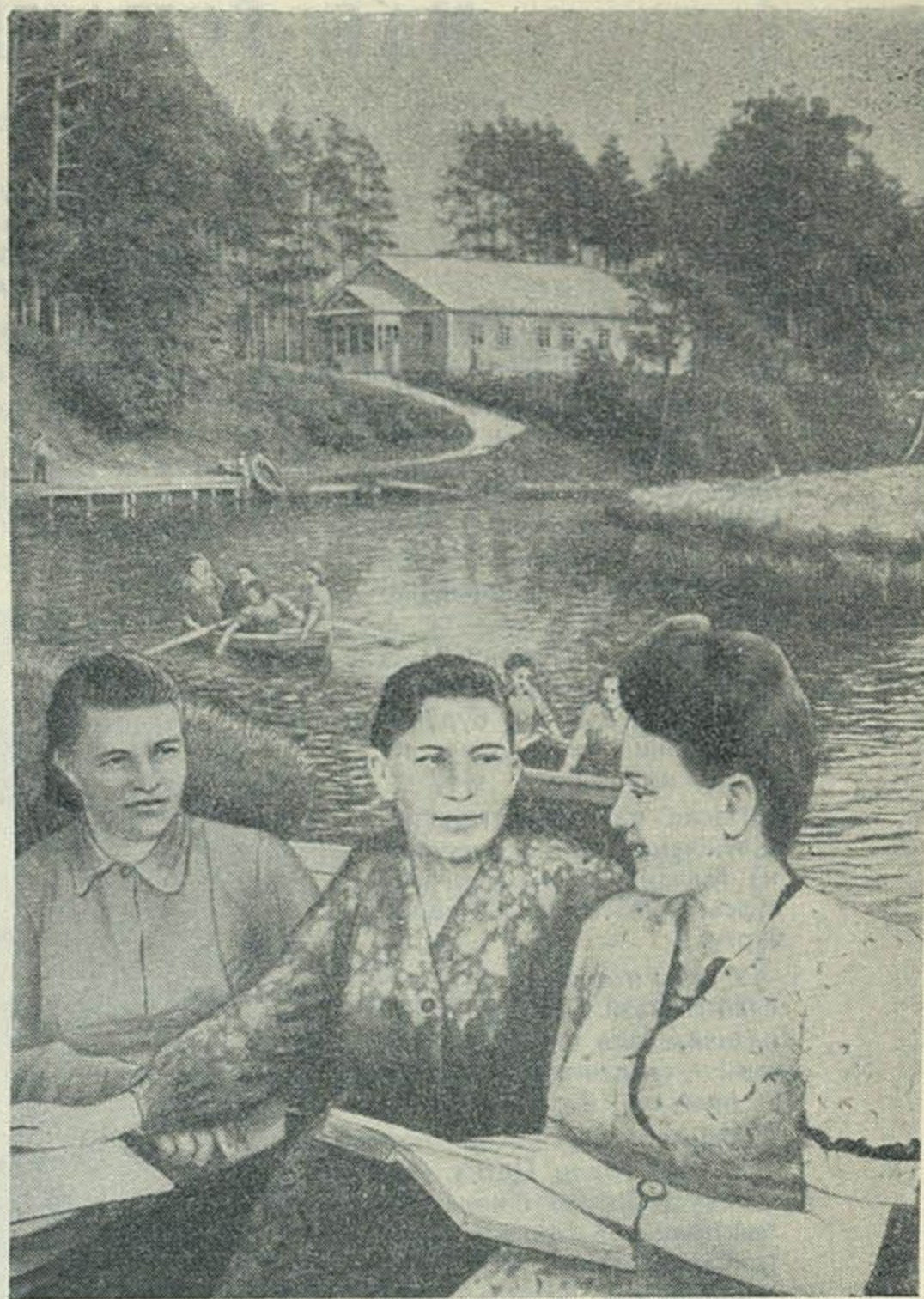
Сесія прыняла Зварот да жанчын усяго свету, у якім заклікае іх падпісацца пад Зваротам Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі — Злучанымі Штатамі Амерыкі, Савецкім Саюзам, Кітайскай Народнай Рэспублікай, Вялікабрытаніяй і Францыяй.

Апошнім сесія Выканкома абмеркавала пытанне «Аб ходзе падрыхтоўкі Міжнароднай канферэнцыі ў абарону дзяцей».

Агульнавядома, што нясе вайна дзецям; асабліва наглядна аб гэтым сведчаць падзеі ў Карэі. Ваенныя прыгатаванні імперыялістычных урадаў таксама ў першую чаргу адбіваюцца на пагоршэнні становішча дзяцей. Вось чаму сесія Савета МДФЖ у лютым гэтага года вынесла рашэнне аб правядзенні Міжнароднай канферэнцыі ў абарону дзяцей ад пагрозы новай вайны.

Сесія Выканкома, заслухаўшы даклад і паведамленні прадстаўніц паасобных краін аб ходзе падрыхтоўкі канферэнцыі, рашыла канферэнцыю правесці 18—23 верасня ў г. Вене (Аўстрыя), вызначыўшы колькасць дэлегатаў у 800 чалавек.

Сесія Выканкома звярнулася да ўсіх нацыянальных

У Ждановічах працуе рэспубліканскі санаторый для цяжарных жанчын. Санаторый абсталяваны лячэбнымі кабінетамі.

На здымку: група адпачываючых (злева направа): тынкоўшчыца будаўнічага ўпраўлення № 3 «Белтрактрабуда» Тацяна Ануфрыеўна Ольха, нарміроўшчык кавальскага цэха Мінскага трактарнага завода Валянціна Васільеўна Мацюха і дыктар Брэсцкага абласнога радыёкамітэта Аляксандра Якаўлеўна Мацура.

Фото В. Лупейкі (БЕЛТА).

арганізацыі МДФЖ, да ўсіх жаночых арганізацый, якія не ўваходзяць у Федэрацыю, маладзёжных, профсаюзных арганізацый, да ўсіх людзей добрай волі, каму дорагі інтарэсы міру і абароны дзяцей, прыняць удзел у Міжнароднай канферэнцыі абароны дзяцей.

Рашэнні сесіі Выканкома з'явіліся новым укладам Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын у справу міру. Яны ўзбройваюць канкрэтнай праграмай дзеянняў нацыянальных жаночых арганізацый, якія яднаюць звыш 90 мільёнаў чалавек.

Словы таварыша Сталіна «Мір будзе захаваны і ўмацаваны, калі народы возьмуць справу захавання міру ў свае рукі і будуць адстойваць яе да канца», служаць пуцяводнай зоркай у барацьбе жанчын за мір, гэтак сама як і для ўсіх народаў свету.

С. ГІЛЕУСКАЯ.

МАЕ ЎСПАМІНЫ АБ ЦЁТЦЫ

Уладыслава ЛУЦЭВІЧ

Чуйна йграеш, гулка йграеш
Ты на скрыпачцы сваей,
К небу думкай падлятаеш,
Шчасце жычыш для людзей.

Аб чымсь светлым, аб чымсь новым
Твая скрыпка грае нам,
Грае, грае, а ў ёй мова —
Наша чуюцца без плям.

Янка Купала

ТРЭЦЯГА ЛІПЕНЯ споўнілася 75 год з дня нараджэння выдатнай беларускай пісьменніцы Цёткі — Алаізы Пашкевіч.

Цётка нарадзілася 3 ліпеня 1876 года ў в. Пясчаны Лідскага павета 6. Віленскай губерні. Першапачатковую асвету атрымала дома ў так званых «дарэктараў», а ў 1894 годзе паступіла ў 4-ы клас Віленскай жаночай гімназіі.

Хвароба — туберкулёз — не дала ёй скончыць гімназію і з 6-га класа будучая пісьменніца паехала настаўнічаць на вёску.

Пасля некалькіх год настаўнічання Цётка паступіла на вышэйшыя педагагічныя курсы Лесгафта ў Пецербургу.

У гады навучання ў Віленскай гімназіі і на курсах яна пазнаёмілася з рэвалюцыйнымі студэнцкімі гурткамі і прыняла ў іх актыўны ўдзел.

У 1904 годзе Цётка вярнулася ў Вільню і некаторы час працавала фельчарыцай у псіхіятрычнай больніцы.

Упершыню я сустрэлася з Цёткай у 1905 годзе, у Вільні. У той час я была яшчэ зусім падлеткам. Будучы знаёмай з групай беларускіх студэнтаў і настаўнікаў, я часта атрымлівала праз іх яшчэ ненадрукаваныя беларускія вершы, допісы і адозвы, сярод якіх былі і пісаныя Цёткай. Імя Цёткі было тады ўжо добра вядома: яна не раз выступала як прадстаўніца беларускага народа на мітынгах у Мінску, у Вільні, у Нова-Вілейцы.

Цётка была маладой дзяўчынай, вельмі жывой і энергічнай, апранутай скромна, з закручанымі касічкамі на вушах, з нейкім хваравітым румянцам жаўтаватага адцення на твары. Жывыя, разумныя, трохі насмешлівыя вочы бадзёра глядзелі на навакольных.

Пасля першай нашай сустрэчы прайшло сем год. Гэты час я жыла ў Вільні, вучылася і прымала ўдзел у беларускім грамадскім жыцці, а Цётка знаходзілася ў далёкім Львове, куды вымушана была эміграваць пасля сваіх рэвалюцыйных выступленняў 1905—1906 гг., за якія царскі ўрад хацеў яе кінуць у астраг.

Яе вершы «Хрэст на свабоду», «Бура ідзе», «Мора», «Суседзям у няволі», «Вясковым кабетам», апавяданне «Прысяга над крывавамі разорами» гучалі як заклік да рэвалюцыйнай барацьбы.

«Ах, браце, важны момант прыходзіць,
Важну ахвяру прыдзецца даць:
На небе сонца шчасця ўсходзіць,
Толькі патрэбна хмары прагнаць».

Алаіза Пашкевіч (Цётка)

ёй удалося выдаць два зборнікі сваіх рэвалюцыйных вершаў «Хрэст на свабоду» пад псеўдонімам «Гаўрыла» і «Скрыпка беларуская» пад псеўдонімам «Гаўрыла з Полацку». Нелегальна гэтыя зборнікі былі перавезены ў Беларусь. І ў гэты-ж час беларускае таварыства «Загляне сонца ў наша аконца» выдала ў Пецербургу новую кнігу Цёткі: «Першае чытанне для дзетак беларусаў».

Аб Цётцы ў Вільні памяталі і часта гаварылі, яе імя сталася яшчэ больш папулярным, яе гарачыя вершы пераходзілі з вуснаў у вусны. Прыпамінаю, што ў 1909 годзе ў Вільню прыязджала вядомая польская пісьменніца-дэмакратка Эліза Ожэшка. Яна вельмі цёпла гаварыла аб Цётцы і аб Янку Купале. Цётку яна ведала асабіста яшчэ ў 1905 годзе і вельмі паважала яе.

У 1912 годзе Цётка вярнулася ў Вільню. Перад гэтым яна выйшла замуж за інжынера Кейрыса. Змяніўшы прозвішча, Цётка змагла жыць у Вільні. Уся беларуская грамадскасць, асабліва моладзь, узрадаваліся прыезду любімай паэтэсы-рэвалюцыянеркі.

Творчым ідэалам Цёткі быў паэт-змагар, паэт-патрыёт сваёй «прыгожай, але сумнай» Радзімы, які не можа спакойна глядзець на тое, як служкі царскага самаўладства прыгнятаюць яе і зневажаюць.

Святы абавязак паэта, лічыла Цётка, — гэта яго цесная сувязь з Радзімай, з народам:

«Думаць ўсюды аб народзе,
Родны край усюды сніць».

Яна прымала самы актыўны ўдзел у асветніцкім руху, ведучы барацьбу не толькі супроць русіфікатарскай палітыкі царскага самадзяржаўя, але і супроць польскага шавінізма, які намагаўся апалячваць беларускіх сялян, асабліва каталіцкага веравызнання. У нелегальных беларускіх школах, узнікшых у 1912 годзе, трэба было працаваць з вялікай асцярожнасцю, і таму на працу туды выдзяляліся свядомыя, правяраныя людзі.

Прыпамінаю маёўку 1 мая 1913 года, у якой прымала ўдзел і Цётка. На маёўцы, якая адбылася ў Звярынскім лесе, прысутнічала рабочая моладзь, студэнты і амаль уся беларуская інтэлігенцыя Вільні. Цётка выступіла з прамовай аб вялікім свяце працоўных усяго свету — 1 Мая.

Дружба Цёткі з Янкай Купалай пачалася яшчэ задоўга да іх афіцыйнага знаёмства. Купала напісаў верш «Скрыпка» і прысвяціў яго Цётцы, калі яна яшчэ знаходзілася ў выгнанні. Ён пасылаў ёй з Пецербурга ў Львоў амаль усе свае новыя вершы. І Цётка, як яна сама расказвала, заўсёды адводзіла віднае месца Купале, знаёмячы львоўскую інтэлігенцыю з беларускай літаратурай.

ЦЁТКА М О Р А

Рэволюцыя народная

Не такое цяпер мора,
Не такі у хвалях шум:
Цяпер бурна, страшна мора,—
Хваля поўна дзікіх дум.

Мора вуглем цяпер стала,
Мора з дна цяпер гарыць,
Мора скалы пазрывала,
Мора хоча горы змыць.

Мора злуе, крэпнуць хвалі,
З дзікім шумам бераг рвуць;
Гром грыміць у сіняй далі,
З мора брызгі ў неба б'юць.

Месцам хваля стогнам рыкне,
Месцам плач сарвецца з губ,

Месцам бераг бодем крыкне,
Гром грыміць у тысяч труб.

Мора зброіцца палкамі;
Шум русалак разбудзіў;
Запаліўся смок агнямі;
Неба чорны гнеў пакрыў.

Бог сярчае: злая бура
Псуе вельмі святы сон;
Б'ецца, рвецца ўся натура,
Аж дрыжыць нябесны трон.

Трон дрыжыць, не спяць
прарокі;

Бог склікае святы сход;
А там радзяць, што аблогі

Мусяць штурм пусціць у ход.

Бой пачаўся. Войска бога
Залпам паліць ў горы хваль.
Мільён згіне — нова змога
Расце крэпка так, як сталь.

Растуць сілы мора злога,
У размаху відзен гарт;
Не адступіць войска бога.
Бой пачаўся не на жарт.

Такі бой вякамі жджэцца,
Такі бой гігантаў дасць,
У такім бою толькі грэцца,
У такім бою толькі пасць.
1905 г.

Цётка з нейкай сардэчнай цеплынёй і чуласцю адносілася да Янкі Купалы, кожны новы яго верш успрымала, як вялікую падзею. Яна не раз казалася сваім сябрам: «Не ведаю, чаму я так люблю гэтага Купалку». Калі ў канцы 1912 года Янка Купала вярнуўся з Пецярбурга ў Вільню, яны здружыліся яшчэ мацней.

Літаратурныя сустрэчы і вечары ў Вільні адбываліся звычайна ў беларускім клубе па Віленскай вуліцы або ў літоўскім клубе «Рута». У іх заўсёды прымала ўдзел побач з Янкай Купалай і З. Бядуляй Цётка, калі здароўе ёй дазваляла. Беларускія пісьменнікі шчыра дружылі з паэтамі-дэмакратамі і перадавымі літоўскімі і польскімі мастакамі. Імёны беларускіх паэтаў і пісьменнікаў — Цёткі, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, Змітрака Бядулі — былі ўжо шырока вядомы сярод беларускай культурнай грамадскасці.

Акрамя агульных сустрэч, Цётка часта склікала блізкіх сяброў да сябе на кватэру. Дом яе стаяў на ўскраіне Вільні, навакол яго шумелі сосны. Мне давялося прысутнічаць на маленькіх такіх сяброўскіх вечарах. Там вяліся жывыя спрэчкі па самых актуальных пытаннях беларускага жыцця, на тэму аб шляхах, якімі павінен ісці беларускі народ, зачытваўся новыя вершы. Цётка была душой гэтых вечароў. Здаралася, аднак, што яна адчувала сябе стомленай: давала аб сабе знаць цяжкая хвароба. У такія хвіліны Цётка звычайна сядала поруч з Купалай і гаварыла аб сваёй хворобе, аб недахопе сіл: «Народ наш такі дужы, такі добры. Столькі працы, столькі сіл нам патрэбна. А ў мяне сіл не хапае. Знаеш, Купалка, — нешта пячэ ў грудзях, страшэнна пячэ».

У 1914 годзе, калі выбухла першая сусветная вайна і пачалося масавае бежанства з раёнаў, якім пагражала нямецкая акупацыя, Цётка пераехала ў Мінск і там заснавала «Лучынку» — першы беларускі дзіцячы часопіс, які і рэдагавала. Выданне часопіса было вельмі складанай справай, аднак Цётка ўзяла на сябе ўсе клопаты, не гледзячы на хваробу, якая развівалася і аб якой сама Цётка добра ведала.

Летам 1914 года я ў часе водпуску прыехала да свайго брата В. Станкевіча. Неспадзявана я атрымала тэлеграму з Мінска. Рэдакцыя «Лучынка» тэрмінова выклікала мяне ў Мінск. Ведаючы, што гэта звязана з беларускай працай, я неадкладна выехала.

Першымі, каго я пабачыла на вакзале, была Цётка. Як заўсёды, яна кінулася мне на шыю, абняла, пацала-

вала і сказала: «Вось добра, што ты так хутка прыехала. Мы цябе чакаем. Спраў многа».

У рэдакцыі, якая змяшчалася на б. Александрэўскай вуліцы (цяпер вул. М. Горкага), у доме, дзе калісьці жыў Максім Багдановіч, за шклянкай гарбаты мы пачалі гутарку аб справе.

Выявілася, што мяне выклікалі ў сувязі з арганізацыяй беларускага дзіцячага дома. У гэты час у Мінску наглыдаўся вялікі прыток бежанцаў, і па ініцыятыве Цёткі было пастаноўлена арганізаваць дом для дзяцей. Грошай, зразумела, не было.

Цётка разгарнула шырокія перспектывы працы першага беларускага дзіцячага дома ў Мінску. Было задумана некалькі планаў, з дапамогай якіх меркавалася здабыць сродкі: сюды ўваходзілі розныя вечары і ахвяры.

Набліжаўся фронт. Выданне беларускіх газет рабілася амаль зусім немагчымым. Ваенная цензура чаплялася да кожнага артыкула, ва ўсім шукаючы «крамолы».

Хутка і Цётка, не маючы магчымасці далей выдаваць «Лучынку», пераехала з Мінска ў Вільню. Стан яе здароўя быў дрэнным і ўсё пагоршваўся. Аднак, яна не ўмела думаць аб сабе, калі навакол цярэў і гараваў народ. Амаль усю Беларусь ахапіла эпідэмія тыфу, і Цётка пайшла на барацьбу з ім, выкарыстоўваючы свае медыцынскія веды, як сястра міласэрдыя.

Апошні раз мне давялося бачыць Цётку ў ліпені 1915 года, развітваючыся з ёю і іншымі беларускімі дзеячамі перад выездам з Вільні. Мы з Янкай Купалай эвакуіраваліся тады ў Маскву.

Нам было вельмі цяжка развітвацца з Цёткай і ўсімі тымі людзьмі, з якімі нас зраўнялі доўгія гады супольнай працы, імкненняў, барацьбы.

Доўгі час мы нічога не ведалі і аб найбольш блізкай нам Цётцы.

Толькі праз некалькі гадоў, вярнуўшыся ў Мінск, ужо як у сталіцу Савецкай Беларусі, мы даведаліся, што Цётка памерла 5 лютага 1916 года, заразіўшыся тыфам. Яе надарваны арганізм не вытрымаў барацьбы з хваробай. Цётка загінула, як салдат на сваім баявым пасту.

Гэта была балючая страта блізкага прыяцеля, выдатнай паэтэсы і вялікага чалавека, які ўсё сваё жыццё аддаў суроваму служэнню справе вызвалення беларускага народа з-пад нацыянальнага і соцыяльнага прыгнёту.

З эмблемай «ХАРЧАВІК»

Вера ЛАУТ

ДОЎГІ белы стол працягнуўся ў глыбіню цэха. На ім грудамі навалены рознакаляровыя цукеркі, карычневая плітка ірысу. Абапал стала сядзяць жанчыны ў белых халатах, з акуратна запраўленымі пад касынкі валасамі. Мільгаюць спрытныя рукі, і цукеркі, загорнутыя ў прыгожыя эыкеткі, стройнымі радкамі кладуцца ў невялікія скрынкі, высланыя вашчонай паперай. Час набліжаецца да 11 гадзін. І раптам...

— На зарадку! Усім устаць, таварышы!

Гучны голас інструктара фізкультуры разносіцца па цэху. Загортанніцы цукерак ахвотна ўстаюць, распраўляючы стомленыя ад аднастайных хуткіх рухаў плечы.

Інструктар камандуе:

— Рукі ўверх... Рукі ў бакі... Патрэсці кісцямі!

Праз пяць хвілін загортанніцы з новымі сіламі прымаюцца за работу, а інструктар пераходзіць у наступны цэх — шакаладны.

Вытворчая гімнастыка, так званыя фізкультурныя пяцімінуткі, уведзена ў трох буйнейшых цэхах мінскай цукеркавай фабрыкі «Комунарка», дзе працуюць пераважна жанчыны. Гімнастыка добра ўплывае на здароўе работніц, дапамагае ім працаваць прадукцыйней.

«Комунарка» — першае ў Мінску прадпрыемства, дзе фізкультурныя пяцімінуткі моцна ўвайшлі ў жыццё. Гэта — адно з дасягненняў фізкультурнага калектыва, які набыў вядомасць у Беларусі, як лепшы ў сістэме спартыўнага таварыства «Харчавік».

Не так даўно фізкультурнікаў «Комунаркі» амаль нельга было сустрэць на гарадскіх стадыёнах і лыжных баз. Іх імёны не называліся сярод пераможцаў спартыўных спаборніцтваў. Але пасля выхаду ў свет у жніўні мінулага года пастановы ЦК КП(б) Беларусі аб развіцці фізічнай культуры і спорту фізкультурныя справы на фабрыцы змяніліся.

Дырэкцыя, партыйная і профсаюзная арганізацыі прадпрыемства правільна зразумелі задачы, пастаўленыя Цэнтральным Камітэтам, і па-большэвіцку ўзяліся іх ажыццяўляць. Знайшліся сродкі на тое, каб купіць лыжы, мячы і іншы спартыўны інвентар; паявіўся спецыяльны інструктар — выпускніца Беларускага інстытута фізкультуры Валянціна Іванаўна Коўзан. Маладая, энергічная спецыялістка з дапамогай комсамольскай арганізацыі здолела згуртаваць вялікі фізкультурны актыв, які цяпер дапамагае ёй прывіваць моладзі любоў да фізічнай культуры і спорту. Менш чым за год колькасць фізкультурнікаў на

фабрыцы вырасла са 100 да 650 чалавек.

На дварэ «Комунаркі» зелянее сквер. На яго алеях і лужайках у час абедзеннага перапынку і пасля работы гучыць каманда «На старт!»; шчоўкае секундамер у руках інструктара, мільгае ў палёце металічны дыск; чуюцца смех і вясёлыя галасы моладзі. Тут трэніруюцца фабрычныя лёгкаатлеты. Лепшыя з іх — стаханаўка тарнага цэха Марыя Валодзька, адна з лепшых работніц шакаладнага цэха Леакадзія Каранкевіч і іншыя дабіліся ўжо нядрэнных вынікаў.

Побач са скверам комунараўцы пабудавалі валебольную пляцоўку. Кожны дзень над сеткай узлятае мяч. Дзяўчаты і юнакі ў рознакаляровых майках пад кіраўніцтвам Валянціны Іванаўны і яе памочніка — лепшага валебаліста фабрыкі рабочага-кацельшчыка Яўгенія Сераштана — вучацца правільна падаваць мяч. «зразаць» яго прама ў ногі «праціўнікам», блакіраваць удары над самай сеткай і іншым элементам валебольнай тэхнікі.

Ёсць на фабрыцы аматары шахмат і шашак. Гарачыя «бітвы» адбываюцца

Студэнтка 3-га курса Мінскага медыцынскага інстытута Ала Спірыдонаўна Власава без адрыву ад вучобы авалодвае майстэрствам парашутнага спорту. Зараз яна — спартсменка-парашутыстка 2-го разрада.

На здымку: комсамолка Ала Власава ў самалёце перад узлётам для чарговага трэніровачнага прыжка.

Фото С. Капелькі (БЕЛТА).

ца за шахматнай дошкай у клубе, дзе абсталявана фотавітрына лепшых спартсменаў прадпрыемства.

На фабрыцы створана футбольная каманда, якая ўдзельнічае ў розыгрышыяршыства і кубка горада па футболе.

У савецкай моладзі стала добрай традыцыяй кожную вясну выходзіць на старт масавага комсамольска-профсаюзнага кроса. Правялі крос у гэтым годзе і фізкультурнікі «Комунаркі». У ім удзельнічала 350 чалавек.

У канцы чэрвеня на стадыёне «Дынамо» ўзвіўся па высокай мацце чырвоны сцяг яршыства Мінска па лёгкай атлетыцы. Сярод 400 удзельнікаў спаборніцтва, якія ўрачыстым парадом прайшлі перад трыбунамі, былі спартсмены і спартсменкі з эмблемай таварыства «Харчавік» на грудзях. Каманда гэтага таварыства амаль напалову складалася з фізкультурнікаў «Комунаркі». Ва ўпартай спартыўнай барацьбе з мацнейшымі лёгкаатлетамі сталіцы яны заваявалі другое месца па сваёй каманднай групе, а чэмпіёнка фабрыкі комсамолка Кацярына Захарчык выйшла ў фінал па мятанню кап'я і паказала адзін з лепшых вынікаў.

Беларускі совет таварыства «Харчавік» часта праводзіць спаборніцтвы па асобных відах лёгкай атлетыкі: «Дзень мятальніка», «Дзень прыгужа» і да т. п. Комунараўцы нязменна выступаюць дружнай камандай і займаюць прызавыя месцы.

Душой фізкультурнага калектыва, застрэльшчыкам усіх спартыўных пачынанняў з'яўляецца комсамол. З 200 комсамольцаў фабрыкі няма ніводнага, які не займаўся-б у якой-небудзь спартыўнай секцыі.

Аднойчы на дварэ фабрыкі паявілася красачная афіша, якая паведамляла аб тым, што сёння ў клубе адбудзецца лекцыя намесніка старшыні Беларускага совета таварыства «Харчавік» тав. Мерковіча на тэму «Савецкія спартсмены ў барацьбе за сусветныя рэкорды», а пасля лекцыі — паказальныя выступленні майстроў спорту, запрошаных з інстытута фізкультуры.

Да вызначанага тэрміну клубная зала была перапоўнена. З велізарнай цікавасцю слухалі маладыя вытворчыя работнікі аб выдатных поспехах савецкіх лёгкаатлетаў, штангістаў, канькабежцаў, доўга і бурна апладыравалі майстрам-гімнастам і акрабатам.

На другі дзень некалькі рабочых-навічкоў падалі заявы з просьбай прыняць іх у рады фізкультурнікаў.

— Хочам быць моцнымі, спрытнымі, вынослівымі, як нашы ўчарашнія госці, — гаварылі яны.

Ф. Э. ДЗЕРЖЫНСКІ

20 ліпеня 1951 года спаўняецца 25 год з дня смерці палымянага рэволюцыянера-большэвіка, выдатнага дзеяча большэвіцкай партыі і савецкай дзяржавы, бліжэйшага саратніка В. І. Леніна і І. В. Сталіна — Фелікса Эдмундавіча Дзержынскага.

Ф. Э. Дзержынскі нарадзіўся 11 верасня 1877 года ў Літве, у невялікім маёнтку Дзержынаве, у сям'і настаўніка. Ужо з юнацкіх год Фелікс Эдмундавіч цвёрда становіцца на шлях рэволюцыянера. Ён уважліва вывучае жыццё, быт, становішча рабочага класа, авалодвае тэорыяй марксізма.

У 1906 годзе ажыццявілася тое, да чаго так палка імкнуўся Дзержынскі. У Стакгольме, на IV (Аб'яднаўчым) з'ездзе РСДРП, ён упершыню сустрэўся з Леніным і Сталіным. Сувязь і сумесная работа з правадырамі і заснавальнікамі большэвіцкай партыі мелі велізарнае значэнне ў жыцці і дзейнасці Дзержынскага.

Таварыш Сталін назваў Дзержынскага героем Кастрычніка. Мужны рэволюцыянер, ён бясстрашна і цвёрда выконваў заданні большэвіцкай партыі, непасрэдна кіраваў падрыхтоўкай і правядзеннем паўстання ў Петраградзе.

20 снежня 1917 года Совет Народных Камісараў па прапанове Леніна прыняў гістарычную пастанову аб стварэнні Усерасійскай Надзвычайнай Камісіі па барацьбе з контррэволюцыяй, спекуляцыяй і сабатажам. На пост кіраўніка ВЧК партыя паставіла Фелікса Эдмундавіча Дзержынскага. На гэтым баявым пасту ён здолеў выхаваць цудоўную армію нашых чэкістаў, якія паказалі ўзоры рэволюцыйнай мужнасці і гераізма ў барацьбе з контррэволюцыяй і на ахове нашых граніц ад знешніх ворагаў.

За заслугі ў барацьбе супроць контррэволюцыі ў 1919 годзе Ф. Э. Дзержынскі быў узнагароджан ордэнам Чырвонага Сцяга.

У 1921 годзе партыя даручыла Ф. Э. Дзержынскаму ўзначаліць аднаўленне разбуранага транспарту.

11 лютага 1924 года па прапанове

таварыша Сталіна Ф. Э. Дзержынскі назначаецца старшынёй Вышэйшага Совета Народнай Гаспадаркі — першага ў свеце органа па планаванню і вядзенню соцыялістычнай народнай гаспадаркі.

Верны сын партыі, непахісны змагар за справу камунізма Фелікс Эдмундавіч Дзержынскі памёр на баявым пасту. Усім сваім жыццём, большэвіцкай партыйнасцю Ф. Э. Дзержынскі служыць натхняючым прыкладам для мільёнаў будаўнікоў камунізма.

М. Ю. ЛЕРМАНТАЎ

110 год таму назад, 27 ліпеня 1841 года (па нов. стылю) быў забіты на дуэлі вялікі рускі паэт Міхаіл Юр'евіч Лермантаў.

М. Ю. Лермантаў нарадзіўся ў Маскве 2 кастрычніка 1814 года, у знатнай дваранскай сям'і. Вельмі рана памерла ў яго маці, і яго выхавала бабуля Елізавета Алексееўна Арсеньева. Дзяцінства Лермантава прайшло ў яе маёнтку Тарханы, недалёка ад Пензы.

У 1827 годзе 13-гадовы Лермантаў разам з бабуляй пераязджае ў Маскву. Тут ён паступае ў Благародны пансіён пры Маскоўскім універсітэце. Увосень 1830 года Лермантава залічваюць у Маскоўскі універсітэт.

Абвостраныя адносіны, якія стварыліся ў Лермантава з некаторымі прафесарамі, прымусілі яго ў 1832 годзе пакінуць Маскоўскі універсітэт.

Пасля няўдалай спробы паступіць у Пецербургскі універсітэт Лермантаў паступае ў школу гвардзейскіх падпрапаршчыкаў і кавалерыйскіх юнкераў. У лістападзе 1834 года Лермантаў выходзіць са школы карнетам

лейб-гвардыі гусарскага палка. Але яго сапраўдным жыццём была творчая работа, якой ён прысвячаў значную частку вольнага часу.

У пачатку 1837 года на дуэлі быў смяртэльна паранены А. С. Пушкін. Лермантаў адгукнуўся на гэтую трагічную падзею вершам «На смерць паэта», поўным нянавісці і пагарды да вышэйшага грамадства. За гэта Лермантаў быў арыштаваны і сасла-

ны на Каўказ. Тут ён стварыў некалькі цудоўных вершаў, закончыў паэму «Песня пра купца Калашнікава» і іншыя.

У 1838 годзе Лермантаў вярнуўся ў Пецербург. Але прабыў там нядоўга. Урад і цар Нікалай I прынялі ўсе меры, каб пазбавіцца паэта, чыё вострае слова было страшнай зброяй супроць правячых кругоў прыгоніцкай Расіі. Яго зноў высялаюць на Каўказ. Ворагі пасварылі Лермантава з яго былым таварышам Мартынавым, што прывяло да дуэлі і забойства паэта.

М. Ю. Лермантаў напісаў шмат твораў, якія сталі гордасцю рускай літаратуры.

ЯНКА ЛУЧЫНА

(Да 100-годдзя з дня нараджэння)

Янка Лучына (сапраўднае прозвішча Іван Люцыянавіч Неслухоўскі) нарадзіўся ў 1851 годзе ў Мінску ў сям'і адваката невысокага ранга. Дзіцячыя і юнацкія гады правёў будучы паэт у Мінску. Пісаць пачаў вершы рана, але ўпершыню выступіў на старонках друку ў 1886 годзе (газета «Мінский листок» № 1). З гэтага часу ён сістэматычна пачынае друкаваць свае вершы. Так, у газеце «Мінский листок» былі змешчаны такія паэтычныя творы, як «Вясновай парой», «Ямшчык», «Вясна» і інш.

Сваім выступленнем у друку Я. Лучына заявіў на ўвесь голас, што беларуская мова існуе, што на ёй гаворыць свабодалюбівы беларускі народ, і яе ніякім царскім сатрапам ніколі не забараніць.

Янка Лучына выхоўваўся пад добратворным уплывам перадавой рускай культуры, рэволюцыянераў-дэмакратаў Чэрнышэўскага і Дабралюбава і грамадзянскай паэзіі Некрасава.

На ўсе з'явы жыцця паэт глядзеў з пазіцыяй крытычнага рэалізма. Ён смела паказваў гора і пакуты паднявольнага беларускага народа, выступаў абаронцам яго правоў. Я. Лучына не раз падкрэсліваў, што яго паэзія пастаўлена на служэнне «пакрыўджанаму люду».

Я. Лучына з'яўляецца лепшым беларускім паэтам-дэмакратам другой паловы мінулага стагоддзя.

Роля кнігі ў выхаванні дзяцей

КНІГА ў жыцці чалавека займае вялікае месца. Яна расказвае нам аб навакольным жыцці, знаёміць з мінулым і сучасным, адчыняе акно ў будучае. Не будзь кніг, мы ведалі-б толькі тое, што бачым самі, або чулі ад іншых. Кнігі-ж адкрываюць нам доступ да скарбніцы ведаў, накопленых чалавецтвам, расказваюць аб краях, у якіх мы ніколі не бывалі, аб падзеях, якіх не бачылі, аб рэчах, якіх не ведалі.

Владзімір Ільіч Ленін усё сваё жыццё не расставаяўся з кнігай.

«Веды ўзбройвалі яго, дапамагалі яму зразумець, што трэба рабіць і як трэба рабіць, каб рабочым і сялянам скінуць цара, памешчыкаў і капіталістаў і пачаць будаваць сацыялізм» — успамінае Н. К. Крупская.

Кніга нярэдка з юнацкіх гадоў вызначае лёс чалавека, яго месца ў жыцці. К. Э. Цыялкоўскі неяк прызнаўся, што мара аб міжпланетных зносінах упершыню зарадзілася ў яго яшчэ ў дзіцячыя гады, калі ён прачытаў кнігу Жуль Верна «Из пушки на луну».

Ёсць кнігі, стаўшыя сцягам цэлых пакаленняў. Тысячы новых людзей выходзілі на прыкладзе герояў «Овада» Э. Войніч, «Як гартавалася сталь» Н. Остроўскага. Пачуцці і думкі Карчагіна сталі дэвізам жыцця нашай моладзі.

У творах савецкіх пісьменнікаў паказаны яркія рысы савецкіх людзей — патрыётаў сваёй Радзімы. Героі такіх твораў, як «Маладая гвардыя» А. Фадзеева, «Аповесць аб сапраўдным чалавеку» Б. Палявога, «Два капітаны» В. Каверына, «Сын палка» В. Катаева і многіх іншых — дасканалыя ўзоры для пераймання. Яны вучаць дзяцей горача любіць свой народ, сваю сацыялістычную айчыну.

Вучань 4 школы г. Мінска М. Эфрон, прачытаўшы раман А. Фадзеева «Маладая гвардыя», сваім ідэалам выбраў Сергея Тюленіна. «У Сергея Тюленіна мы павінны вучыцца палымнай любові да Радзімы, у імя якой ён аддаў сваё маладое, поўнае кіпучай энергіяй жыццё. Ён будзе вечна служыць для нас прыкладам, і вобраз яго будзе бяссмертным у нашых сэрцах».

Жыва цікавяцца юныя чытачы кнігамі, у якіх апісваецца жыццё савецкіх дзяцей, іх вучоба, дружба, таварыскасць, іх удзел у працоўных справах і баявых учынках. Савецкая рэалістычная аповесць аб героях вайны выходзіць ў дзяцей якасці, патрэбныя не толькі для абароны айчыны, але і для мірнай дзейнасці. Тысячы піонёраў падняў А. Гайдар на высокародную, цімураўскую работу сваёй кнігай «Цімур і яго каманда».

Расказваючы дзецям аб гістарычным мінулым роднай краіны, аб багатствах яе, кніга пашырае іх светапогляд.

Калі ніхто не кіруе чытаннем дзяцей, то яны чытаюць усё падрад, без разбору. Н. К. Крупская пісала: «Кніга — магутны выхавальнік... Ёсць розныя кнігі. Кніга можа выходзіць і эгаіста, і грамадскага работніка, і чалавека, поўнага забабонаў, і чалавека свядомага... Трэба, каб у справе выхавання праз кнігу не было стыхійнасці. Трэба свядома накіроўваць чытанне дзіцяці».

Многія дзеці, якія захапляюцца чытаннем, здабываюць кнігі не толькі ў бібліятэках. У дзяцей жыццёвы вопыт невялікі, яны не заўсёды могуць разабрацца ў чуждай ідэалогіі, якая прыпадносіцца звычайна ў захапляючай форме. Бацькам трэба ведаць, што чытае дзіця, шляхам сістэматычнай работы прывіваць дзецям густ да чытання карысных і захапляючых кніг. Трэба сачыць, каб не было аднабокага чытання (напрыклад, толькі прыгоды або фантастыка). Важна ўмець выбраць сапраў-

ды ўсё лепшае са скарбніцы айчынай і сусветнай літаратуры, усё тое, што дзіця можа зразумець і засвоіць, што дапаможа фарміраванню светапогляду і характару дзіцяці.

Бацькі разам з настаўнікамі і бібліятэчнымі работнікамі павінны дапамагаць дзецям у выбары кніг для пазакласнага чытання і накіроўваць яго. Усё прачытанае і ўбачанае звычайна ўзбуджае ў дзяцей шмат пытанняў. Правільна паступаюць тыя бацькі, якія спакойна і цярпліва растлумачваюць дзецям усё, што іх цікавіць. Трэба прывучаць дзяцей да чытання кніг, абуджаць у іх цікавасць і любоў да кнігі, унушаць, што кніга — гэта іх верны спадарожнік у жыцці, што яна навучыць жыць і працаваць, любіць сваю Радзіму і свой народ, навучыць дружбе і таварыскасці, дапаможа змагацца за справу Леніна — Сталіна. Трэба напамінаць дзецям словы вялікага пісьменніка А. М. Горкага:

«Любіце кнігу — крыніцу ведаў. Толькі веданне выратавальна, толькі яно можа зрабіць нас духоўна моцнымі, сумленнымі, разумнымі людзьмі, якія здольны шчыра любіць чалавека, паважаць яго працу і сардэчна любіць яго цудоўнымі пладамі яго няспыннай вялікай працы».

К. ПАНЕВІНА,

заг. дзіцячага аддзела Мінскай абласной бібліятэкі імя Пушкіна.

АБ АДНЫМ ДЭЛЕГАЦКІМ СХОДЗЕ

Жаночы дэлегацкі сход Старынскага сельсовета, Стаўбоўскага раёна якім кіруе Мар'я Паўлаўна Ражэўская, яднае 53-х жанчын-актывістак.

— Калі ў мінулым годзе, — расказвае Мар'я Паўлаўна, — у нашым сельсавеце былі толькі два калгасы, то зараз ён поўнаасцю калектывізаваны. У нас праведзена ўзбуйненне калгасаў. У наш узбуйнены калгас «За мір» першымі ўступілі жондэлегаткі Мар'я Дубіцкая, Гэля Босая, Мар'я Босая, Гэля Дамінікова. У арганізацыйна-гаспадарчым умацаванні новаствораных калгасаў прымалі актыўны ўдзел дэлегаткі Соф'я Бычынская, Мар'я Грыбоўская, Францішка Калошчыц і многія іншыя. Яны дапамагаюць у зборы інвентара, засяння насення, на палавых работах.

Сходы жанчын у Старынскім сельсавеце заўсёды многалюдныя.

Увагу дэлегатак прыцягваюць цікавыя гутаркі і даклады на розныя тэмы палітычнага і культурнага жыцця як, напрыклад: «Жанчына ў калгасе — вялікая сіла», «Калгасны лад — крыніца сілы і жыццёдайнасці працоўнага сялянства». Часта пасля гутарак, якія выклікаюць гарачы водгук у сэрцах жанчын, ставяцца практычныя задачы: аб правядзенні сяўбы, аб доглядзе псеваў.

У вольны ад работы час нашы дэлегаткі займаюцца ў гуртку мастацкай самадзейнасці, якім кіруе т. Ражэўская.

Жаночыя дэлегацкія сходы сваёй скромнай, на першы погляд не вельмі прыкметнай працай аказваюць вялікі ўплыў на далучэнне жанчын заходніх абласцей рэспублікі да агульнай справы сацыялістычнага будаўніцтва.

Е. АУДЗЕЕВА,

ПАРАДЫ ГАСПАДЫНЯМ

ВАРЭННЕ 3 МАЛІНЫ

На 1 кг маліны—1 кг цукру. Маліну перабраць, ачысціць ад сцеблікаў і сарцавіны, пакласці ягады на блюда, засыпаць паловай цукру, прызначанага для варкі, і паставіць на 5—6 гадзін у халадок. З соку, які пры гэтым утворыцца, і цукру зварыць сіроп і крыху яго астудзіць. У гатовы сіроп пакласці маліну. Пасуду асцярожна ўстрасануць, каб ягады пагрузіліся ў сіроп, і зноў паставіць варыць да патрэбнай гушчыні сіропу.

ВАРЭННЕ 3 ВІШАНЬ

Вішні перабраць, прамыць у халоднай вадзе і вынуць костачкі. Костачкі ад вішань заліць вадой, але так, каб вада іх толькі пакрыла, даць ускіпець і працадзіць. У атрыманы адвар пакласці цукар і зварыць сіроп. У гарачы сіроп пакласці ягады і варыць, пакуль будучы гатовы.

ВАРЭННЕ 3 ЧОРНЫХ ПАРЭЧАК

На 1 кг чорных парэчак—1½ кг цукру, 1 шклянка вады.

Ягады чорных парэчак ачысціць ад галінак і сухіх падвяночкаў кветкі, заліць халоднай вадой і затым, зняўшы ўсплыўшыя на паверхню рэшткі сухіх падвяночкаў, адкінуць на сіта і даць сцячы вадзе.

Зварыць густы сіроп, усыпаць у яго падрыхтаваныя ягады, даць ускіпець і паставіць на слабы агонь на 40—50 хвілін.

ГУРКІ МАЛАСОЛЬНЫЯ

Свежыя, з абрэзанымі кончыкамі гуркі пакласці радкамі ў шклянны слоік, дадаючы пры ўкладцы ўкроп, часнок, лісце чорных парэчак, і заліць ледзь цёплым расолам (1 ст. лыжка солі на 2 шклянкі вады). Праз 3—4 дні гуркі гатовы да спажывання.

ЗЕЛЕНЬ СУШОНАЯ

Для сушкі найбольш прыдатна зелень пятрушкі, ўкропу і сельдэрэю.

Перад сушкай зелень прамыць, страгануць вадой, аддзяліць сцябло ад лісця і раскласці асобна на рэштаты для прасушкі. Сушыць зелень трэба на рашотцы над плітой або ў духоўцы пры тэмпературы не вышэй 40° на працягу прыкладна 3—4 гадзін. Высушаную зелень раскласці ў невялікія папяровыя пакеты і захоўваць у сухім месцы.

Лісце сушанай зелені дадаюць у супы, у мясныя і рыбныя соусы, а сцябло — у бульёны.

ЯК ЗНІШЧЫЦЬ МУХ

Дуст ДДТ—высокаэфектыўны сродак барацьбы з мухамі. Дуст ДДТ распыляюць у памяшканні, звяртаючы асаблівую ўвагу на падаконнікі, аконныя пераплёты, абажурны, электраправодку, г. зн. улюбёныя месцы мух. У час распылення дуста ДДТ трэба закрываць харчовыя прадукты, вадку, сталовую пасуду, здымаць абрусы, сурвэткі.

Дабаўленне дуста ДДТ да маслянай або клевай фарбы ў час фарбавання сцен прыводзіць да пагібелі мух у далейшыя 5—6 месяцаў.

Дуст «Гексахларан» — дзейнічае хутка і дастаткова эфектыўна. Прымяняюць яго гэтак сама, як дуст ДДТ. Пасля распылення дуста зачыняюць вокны і дзверы і пакідаюць памяшканне на 2 гадзіны. Праз 2 гадзіны ўваходзяць у памяшканне, шырока расчыняюць вокны і дзверы і змятаюць дуст разам з загінуўшымі мухамі.

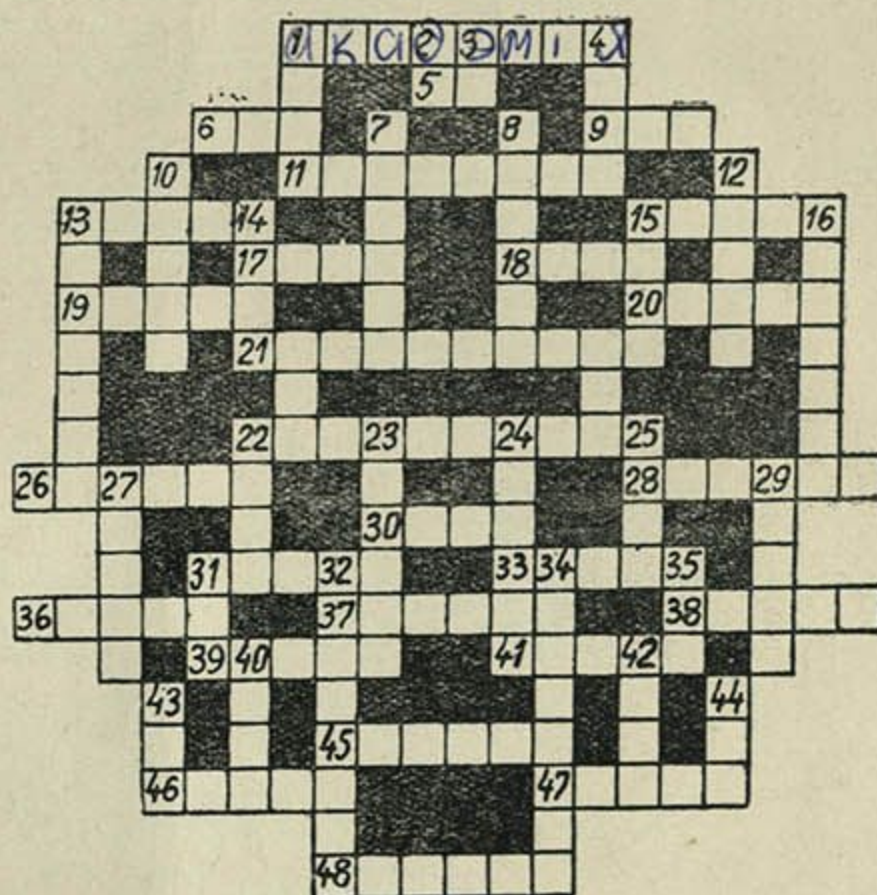
Пры ўжыванні дуста «Гексахларан» абавязкова выносяць з памяшкання вадку, харчовыя прадукты. Сталовую пасуду, абрусы, сурвэткі старанна закрываюць.

Пірэтрум — дасканалы сродак для знішчэння мух. Прымяняецца гэтак сама, як дуст ДДТ. Рэкамендуецца распыляць пірэтрум у памяшканні пры зачыненых вокнах і дзверях і пакідаць памяшканне на 30 хвілін—1 гадзіну. Пірэтрум большай часткай паралізуе мух, таму змецёных паралізаваных мух рэкамендуецца спальваць.

Механічныя сродкі барацьбы з мухамі — ліпкая папера, мухалоўкі — маюць вялікае значэнне. Ліст ліпкай паперы можа вылавіць да 500 мух, ліпкая лента — 100—150. Ліпкую паперу з прыстаўшымі мухамі трэба спальваць.

Усе адзначаныя сродкі для знішчэння мух можна набыць у магазіне.

КРАСВОРД

Па гарызанталі: 1. Вышэйшая навуковая ўстанова. 5. Адзінка вымярэння электрычнага супраціўлення. 6. Персанаж трагеды В. Шэкспіра. 9. Рака ў Паўночнай Афрыцы. 11. Група вайсковых адзінак. 13. Штучныя земляны ўзгорак. 15. Пералік раздзелаў кнігі, надрукаваны ў канцы тэкста. 17. Геаметрычная фігура. 18. Настольная гульня. 19. Дробныя складкі на матэрыі. 20. Вялікае возера ў Беларусі. 21. Горад-герой. 22. Станіца на Дану, дзе будуюцца вялікая гідрастанцыя і водасховішча. 26. Афрыканская жывёла. 28. Факел. 30. Падземнае жыллё жывёл. 31. Урачысты агляд войск. 33. Гранічная норма. 36. Невялікі магазін. 37. Пасведчанне. 38. Расліна, якая ўецца. 39. Шахматыст. 41. Навука аб будове рэчыва. 45. Адміністрацыйная адзінка дзялення тэрыторыі. 46. Архітэктурна аздоблены

грамадскі будынак. 47. Фрукты ў цукры. 48. Пладовае дрэва.

Па вертыкалі: 1. Чарада падвод. 2. Нота. 3. Назва літары. 4. Малая авечка. 7. Гульня ў мяч. 8. Паведамленне аб поўным продажы білетаў у тэатр. 10. Папярэдні накід карціны. 12. Змрок. 13. Некамплектны. 14. Механізм для ціску. 15. Невялікі аэрастат для мэт метэаралогіі. 16. Кулямётная павозка. 22. Кошт. 23. Кветка. 24. Перапуд. 25. Установа для маленькіх дзяцей. 27. Празаічны твор. 29. Непразрысты стан паветра. 31. Шахматны тэрмін. 32. Асвета. 34. Падробка чаго-небудзь. 35. Казюрка, якая корміцца сокам раслін. 40. Абласны горад РСФСР. 42. Дзяржава ў Аравіі. 43. Хвароба ў коней. 44. Прыстасаванне для вымеру глыбіні.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна, 55, пакой 23. Тэл. 2-33-03. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.
АТ 55282 Тыраж 15.800 Падпісана да друку 20/VII Зак. № 359.

Мінск. Друкарня імя Сталіна.

Таня збірае ягады.

Фотаэцюд К. Якубовіча

На першай старонцы вокладкі: старшыня калгаса імя Калініна Брагінскага раёна Ганна Мікалаеўна Жураў разам са старшынёй рэвізійнай камісіі Вольгай Гаўрылаўнай Васіленка аглядаюць азімя.